

سلسلہ اشاعت حیدرآبادی ایجنسی پشاور ع ۲

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَا اَعْلَمْتَ اَنْتَ اَعْلَمْتَ

حکمت

خام
محمد اکبر (پشاور)

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُکَ
رَبِّ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

آفتاب برقی پریس از سرسبز حسن اقبال مولوی محمد عبدالرشید صاحب منہاس لطیف ہوا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

التماس

حضرات! هرکله چه تمام یورپی طاقتونو د مسلمانانو د یورپ نه څه چه د
 نیا نه د ایستلو او د ورکولو مصمم اراده وکړه. او خصوصاً په ترکانو باندی داسی
 لیمونه وکړل چه د هغی ظلمونو هیڅ تاریخ د دنیا نظیر نه شی ورکولی. اولاً چه کوم
 قت د جزیره العرب د پاکو او مقدسو ځایونو بی غزلی اوبی حرمتی کید نه. الله تم
 ما په زړه کبی یو داسی اسلامي درد بیدار که چه فوراً ما ملارمت د کورغښت پرېښو
 د ادغام او کوله چه ای خدایه ما ایمی او ناخیز لره توفیق د ښک عمل او د خدمت
 اسلام واکړی. د هغی تاریخ نه الله تعالی مالره توفیق راکه او په خدمت د اسلام
 بس نه و احسنم جهنم! انجن اصلاح الافاعنه خادمی ده. په هغی وقت کبی ما
 نوصره چه په اسلامي قومونو نظر اوکړه. نو د ښنون به رانه بل قوم فابل د
 خدمت د اسلام چندان ښکاره نه شو. ولی چه د خدای په فضل ز او س
 د دی ښنون ازاد قوم دی. یوه ژبه ده یو دین دی. مخصوص علی
 ی او اخلاقی کمزری رانه په کس ښکاره شوی. ما دا خیال وکړ کچر دوی له
 دوی او ملی تعلیم ورکړی شي نو د نورچا په نسبت دوی به ډیر زړ د اسلام
 خدمت د پاره تیار شي او صبدان نه به ووزی د دی د پاره ما علاوه د نور
 خدمت د لاسو ښیو او د زبی نه داسی اخلاقی او مدنی او معاشی مضا
 به ښتو ژبه کس منظوم جوړ کړل چه د هغی نظیر نوصره چه ما د ښتو کتابونه
 مدلی دي نسته دي. بی د خط و خال او د قصو نه.

امید دی کچر دا خدمت حقا د الله تعالی د رضا د باره وي نو الله تعالی
 به هر تصنیف د خادم سبب د ښتنو او کړنوی. اللهم امین.

خالکسا: محمد اکبر

فہرِس

۱	التماس
۲	اتفاق
۳	صبر
۴	سادگی - تکلف
۵	خوش مزاجی
۶	بیکہ خاوند
۷	محبت - نفرت - محنت
۸	بذر - کفایت
۹	بے
۱۰	خوشامند - برامند
۱۱	نشے
۱۲	جواری
۱۳	خودی - بیخودی
۱۴	تاریخ - جغرافیہ
۱۵	زنا - نکاح
۱۶	امید
۱۷	تکبر - خاکساری
۱۸	وقت
۱۹	بشار - قربانی
۲۰	دلالت - صنعت
۲۱	شوق - محافط - محافط
۲۲	طاعت اودن - عیب
۲۳	محبت
۲۴	تجربہ - پختہ - افغان
۲۵	خاموشی
۲۶	حوص - قناعت
۲۷	ہرز - کسب
۲۸	دیانت - خیانت
۲۹	ادب
۳۰	دروغ - ریشیتیا
۳۱	برکات و ریشیتاؤ
۳۲	اتفاق و اتحاد
۳۳	بنودیشی
۳۴	قرض
۳۵	ظلم
۳۶	احسان
۳۷	اسیر و ریشیتاؤ
۳۸	خدا کا

چه پر قوم کښی د نفاق مواد پیاوړی
 په تعلیم باند همیشی مواد وړکړی
 سیاست او مذهب دواړه شتر قرآن کښی
 دی کښی شک نشته چه لار د اصلاح دی
 پقرآن د غر دواړه لاری شته دی
 په قومی تعلیم نفاق همیشی وړکړی
 اتفاق دهغی خلقو راتلی نه شی
 که علاج د پښتنو د نفاق او سو
 نن د ټول اسلام دی ستاکی پښتنو ته
 اتفاق د پښتنو په دی آسان دی
 لوی اصول د اتفاق دادی دنیا کښی
 له حیوان په تعلیم سړی جوړیدی
 د هغوی اتفاق شک نشته چې کران دی
 که مذهب که سیاست ددی جهان دی
 په دنیا کښی اخلاقی کتاب قرآن دی
 هم پدیکښی اتفاق دی د قرآن دی
 د خادم عمل نن ځکه په قرآن دی
 لوی نه لوی دا سیاست نن پجهان دی
 چه نصاب د چاپلا مس کښی د شیطان دی
 نن کا قوم دی په اسلام کښی برفان دی
 چه سالار ددی زموی غازی امان دی
 یومذهب یوه زبه یو افغان دی
 بس راوستی جهان دویکښی خفکان دی
 بی تعلیم سړی شک نشته حیوان دی

چې چې چې چې چې چې چې چې چې چې چې

صبر

تل مگر وی الله د صبر ناک
 صبر توچ دی خوسیه دده خوږه
 بی صبری سړی ظالما و حرام خوراک
 هر بو شی پخپل موسم باند پخپلوی
 د امان پخپل وخت کارونه کړی
 صبر یو کار په صبر کړی پدینا کښی
 صبر دانه دی چه کار پریږدی پناشی
 لاس او پیس دی رب درکړی کار دپاړ
 صبر ددی چرخان او نیسی سختی ته
 پر سختی پیس ملام رازی را حبه

تلا حبا الله سالی د حیا ناک
 د مومن دغه روزی ده دا خوراک
 بی صبری سړی قزاق کاند سفاک
 څوک به نه کابی موسم یا خرتاک
 که څوک وخت مقام معلوم کړی پدراک
 نا ممکن دی ممکن شوی خطر ناک
 گڼ کښی کښی را کوی به الله پاک
 داسا مان دهر دی روح دی خپل جواک
 پخپل کار کښی هو بیا راوسی هم چالاک
 پل شان ټول گردش دی دا فلاک

اتفاق

داجهان په اتفاق باند و دان دی
 ټول عرض له پېر پاته اتفاق دی
 بل عرض د بیت الله دجر نه نشته
 هر من هب د اتفاق یغرض جوړ دی
 نیک عمل د اتفاق د پاره شرط دی
 چه پچا کښ اخلاقی کمزوری راشی
 دار ملا د اتفاق دی په اخلاقو
 خومره خومره باکیزه د چا اخلاقوی
 چه عمل د قوم خراب شی نفاق راشی
 چه نفاق پر قوم کښ راشی غلامان شی
 نن یوون په جنتیا نو کښ نفاق دی
 بو تر بله دوی زاریو بی قر با نی بی
 نر هغی پوری ددوی په کور بنادی وه
 چه کوم وقت دوی قران د لاس کیښو
 د قران اخلاق پدې کښ یاتی نر شو
 اتی نشو همد روح د اسلام دوی کښ
 همد روح شی نر لید لے د ورځی کښ
 جنتیا نو کښ د سنی اسلام شو پاتے
 په تعلیم باند همیشه اخلاق سر کیږی
 په حیوان باند همیشه انسان سوړیږی
 اتفاق هله راری چه اخلاق سر شی
 د نفاق اتوبه هلته پاتی نر شی

هم په دی باند بیان ټول د قران دی
 د ملا په جماعت باند اذان دی
 د جوړ ستوی انجمن د ټول جهان دی
 که دخلا دی که جوړ کړی چا انساد دی
 همیشه د بد عملو بد گذران دی
 پاتی شوی هغه قوم کله و دان دی
 هسه نه د اتفاق خر خان له خان دی
 هومره هومره دهنوی لند و دان دی
 هسه نه چه د نفاق خر نور سامان دی
 د اتفاق د خاوند نو داجهان دی
 پر خای ددو زخیانو ښه کښ ران دی
 جنتیا نو کښ د پلار د خوی خفکان دی
 چه تر خو دوی عمل کړی په قران دی
 هغو وقت دوی کښ راغلی ټول نقصان دی
 ددوی حکم پدیا کښ ژوندن کوادی
 چر حیات پر کوم یو روح د مسلمان دی
 حکم تن د ټولو یو دی یوئی خان
 حکم کښ پر خای پدوی تالان دی
 چه تعلیم پچا کښ نر وی بس حیوان دی
 چالید لی یو حیوان سو پر انسان دی
 چه اخلاق وی د چا ښه هغه انسان دی
 چا چه ایښی پر نفا بکښ بیا قران دی

تکلف سہی ظالم کاندہ عیا ش
 ن پرون چہ بادشاہان دی مشادی
 ہرہ ورخ سہ دوی خوری د مخلوق عی
 دوی پہ وینود مخلوق سہ کہہ لاسونہ
 فرعون گوم نروہ ہرپود فرعون دور
 داتولہ ظلم تکلف دوی کبش پیدا کہ
 ہمیشہ بادشاہ دیارہ دا خدمت وی
 سہ مال ذرعیت دوی دخیل خان کہ
 ہر یوقوم پہ سادگی کبش یورنہ کبش
 چہ ترخو پوری مسلم کبش سادگی وہ
 ترخنی پوری پہ دوی کبش ہمد دوی
 پہ شرو کبش بہ فیصر سخہ ولا پرو
 پہ سپرو نو کبش بہ تل ددوی کزانی
 د کجور و سپردوی و تہ مانوی وہ
 ہر یوخوی بہ دایر لردہ یکند کبش
 دوشو ستہ ددوی دیارہ تخت وہ
 قولہ کتہ وہ ددوی دخیل دیارہ
 دوی سوداہ د بازار راوہ یخیلہ
 د قیص پر توک خاوند برکوردنروہ
 دایر د قیصر نہ کیدہ تمیز
 خلیفہ بہ ہمیشہ ددوی خادم وہ
 دوی پخپلہ بہ جامے خیل وینزلے
 ہمیشہ وہ زندگی ددوی یلاس
 اعوسن برکہرہ عار دوی دریشو
 پخدمت کبش د اسلام وود دوی زر

ہرچری وی غلامی ددی پاداش
 دوی مخلوق دخیل کنبلی غلامانی
 دوی سینہ کبش د مخلوق دگولو نبش
 دوی پہ غوہود مخلوق کوی عیشونہ
 لگولی پہ جہان باند دوی اور دے
 ہرچا شان د حکومت حکمہ خطا کہ
 ہسے نہ چہ دوی دیارہ رعیت وی
 رعیت دوی قولہ محتاج پر اب نان کہ
 ہر یوقوم پر عیاشی کبش شکتہ کبش
 ترخنی پوری ددوی اسودگی وہ
 ترخنی پوری ددوی پہ کوربنادی وہ
 د کبش مقابلہ کبش بہ داسا پ وو
 قولہ خاورود یخلی ددوی ساان وہ
 پہ شری کبش بہ بی بی ددوی رانری وہ
 ہمد دی دبت نہ دیروہ برہنہ کبش
 شری تورے دوجنی ددوی رخت
 نہ پہ پیٹی شہید ل دوی نرپرکارہ
 ہم بازار کبش بہ ددوی چلیدہ تلہ
 ہم یخلی بہ دخیل خان ددہ پسروہ
 نہ ایروہ غورہ کوئے خان لہ خیز
 لاخادم بہ ہمیشہ ددوی ناظم وہ
 ہم شہید لے بر پخپلہ دوی کنبلی
 چردوئے دزندگی نہ ووپہ لاس
 دوی بر مست و پشرو کبش وجنہ
 دوی نہ کوئے چرتہ غلا وہ نہ زرکہ

تل په صبر کښی د کاوند پر موند شي
 تل په صبر د دشمن غصه سپړي
 بی صبر څی دی وید پر کنډ کښی پر سڼی
 هر یو کار چه په روږ و پ صبر او شي
 بی صبر وی مدام کار د جاهلانو
 د عالم نه متقی عالم مطلب دے
 صبر ښه دی پر کار کښی که د دین وی

بی صبر ی ښه تد بیر هیږ کا د ا
 همیشه په اُبو موی او ر غه
 نه هستی د دوی ده پاتی نه ا
 دهغی وی په دود و باند ه
 خدای ونه کا عالمان داسه
 نه چه بار وی کتابونه پر ه
 د خادم پشان م شر خوک با

بسم الله الرحمن الرحيم

سادگی - تکلف

زندگي د سادگي ا سودگي ده -
 تکلف کښ همیشه چل پردی کیږی
 تکلف کښ دوستی نږده پاتے شوی
 تکلف کښ بیا خواږه دوستان پتیرې
 تکلف سړی ا حزنه کاڼد خواږه -
 سراسر په تکلف کښ دی تکلیف
 دوی په بله مست پر خوشامد ننې
 له امد نه خپل خرڅونږ کړی دوی یا
 پرستش لکه د بڼ کوی د حان
 همیشه دده پچان شان دده باروی
 ښوله ورځ دده تیر یږی د سځاک کښ
 پرڅه شان ما نمایش وکړه یو ښاک کښ
 پچته شان باند ما جوړ کور عالیشان کړی
 نوی نوی تمدن کښ ایجاد وشوی
 عضویت د مکلف سړی خواږی ده

تکلف کښ لا چاری درماند
 سادگي کښ همیشه پردی خ
 تکلف کښ راستی نږده پاتی
 یو تږ بله په لید و نه خو ش
 دی د پاره یار د پاره شي وږ
 مالیدلی دی خواړ شوی ویر
 لا د دور تږ بور غږیز سر پر خه
 دنړی ورځ کوی دوی پچله پچ
 هر ورځ حان جوړ وی بره
 ده چا نږد غنة دی طلبکار
 هر شپه پد تیر یږی پزور ا
 پر خر شان ما اضافه وکړی خ
 پرڅه شان باند ما جوړ د س
 پل شان د معیشت اجتهاد و
 د پرد و خپل و دده نه وینار

زده خادم د'کلف نر لری ثبتم   نه دوستی کنی زده دوستا مکلف نیسم
نه په ما باند بار شته نه پچا باریم   که هزار خله خادم یم خد متکاریم

خوش مزاجی

بد بختی د بد فالی بد مزاجی ده
چه پر غر و هم دده قابو وی بس وی
که پر زړه باند وی مړ او پر غر تاندی
چه سینه وی د چار نه تندي روړوی
بد مزاج سړی وی مدام بد حاله
هغه خای شی د تو کلو هم د سونډ
د هر چا سر خیل مل وی طبیعت
لکه سوری چر مرکوی د هر خان دے
بد مرکوی وی د لاری بد مزاج
کله سوال پده حل شو د چانه دے
همیشه د بد مزاج مرکوی هیرو وی
پر پردیس کنی خوش مزاج اولسوی
بی اسره بد مزاج فوسری وی
بی ملا تپه خوش مزاج جمال داروی
خومره خومره چه تیر شوی ناموران دی
لاچه بن خول د رهنما دی پیشو ابان د
لاحه چه چا ملک دی تخت و تاج
چا پر لیس بد مزاج نر دے خطه ته
عقوبت شی پر تور زن باند مور بور
چا تور زن حکومت کړی پر بد خوی دی

نیک بختی د نیک فالی خوش مزاجی ده
خوش مزاج حقیقت کنی هغه کس د
که هوڅو د نه زاپی با هر ساندی
چه سینه وی د چا تنک نندی چوړوی
خوش مزاج سړی وی همیش خوش حاله
چه د کوم سړی نندی کس راستی چوړ
مرگیتیا د بل چا نشته حاجت
طبیعت داسی مرکوی د انسان دے
بهر مرکوی دی د لاری ښه مزاج
بد مزاج سړی مل شوی د چا نردی
همیشه د خوش مزاج مرکوی ډیر وی
خپل اولس کنی بد مزاج پر دیستی
بی منتره خوش مزاج منتری وی
بی کماله خوش مزاج کمال دار وی
خومره خومره چه تیر شو سالکان دی
پورته کړی خوش مزاج دغر مردان د
هوړو کس دی پور تر کړه خوش مزاج
رسیدل په ښه خوی دی د رتبی ته
حکومت ټینگ کړه نه دے چا پر توره
حکومت همیش ټینگ شو ښه خوی د

نیک عمل دوی تو بنه کړې د مېشته
هرسړی به پر خرمن خوشحال و
همیشه لاند د دوی سپاهیان زری و
که هر خوب و و نور زيات د جنگ تان کښ
که پزړه باند زری و و پرتی سست و
دوی نیولی چاته خپله خرمن نرو
دوی اخیستی د سبق د پیڅېر و
دو پخپله به نیوه دیو بل لاس
هرسړی وې مجسم اسلام پخوئ کښ
که د دوی سر د نور وې دردی و
غنیمت شو توله د دوی د دنیا مال
د هنر پخای قابل دوی د نسب شو
هرسړی کښ تکلف راځی مدهوش شو
پد دوی سکه هر کیده د خنک شپږ شو
دوی د خان دیاره اوکړه دولت
خپله خونړی د دوی ښور شو د ستخوان شو
ورته غارتو تجارت صنعت حرفت
پر خای کښ غلامی د دوی زار شو
پر ملک کښ مسأر د دوی حصا شو
سبق واخست کوراکور دوی اتفاق
لکه نه و و داد دوی روڼه خپلوان
نه څه پاتی قومیت مسلمانی شوه
لاپت شوی داسی نرو و چر بڼه شو
تاله شوې د اشتافو په دی کور دے
عیاشی سړې اخته پر لوی مرض کا

دوی کڼرلی د دنیا تو بنه هنر و
کړ و فردی دنیا دوی ته وبال و
په میدان کښ د اوبڼې لکه زمري و
لگیدلی د دوی شان و په میدان کښ
که پرتی باند بڼې و و پزړه پت و
دوی نیولی چاته خپله لمن نه و
د هر چا کڼران پخپله پخپل ساو
دوی نیولی یو تر بله نه و لاس
قومیت سلایک کړې و پد دوی کښ
د هر چا سر د دوی بهر دردی و
خاوندان شو د شری پخای د شال
بیا په شال کښ دوی عیاشی ارا طلب شو
توله ورځ دوی د خپل د خور و و و و و
د نې سبق د دوی نه واپهیر شو
هر چا پر بڼو د اسلام د قوم خدمت
هرسړی شو خان له خان له د خپل حاشو
دوی تر غار شو هر محنت او مسنت
د جهان خواری نیستی پد دوی ښار شوه
خای پخای باند تاله د دوی بازار شو
د خدمت واخسته د دوی نه اتفاق
ناشنا شو د خپل قوم نړیال شان
نه اښاریدوی کښ پانی قربانی شوه
خواره شوی داسی نه و و چر را خونړی شو
تکلف د عیاشی کشری رور دے
عیاشی سړې ظالم او خود غرض کا

دهغنی باغ د کلو نو عطار نه وی
 لکه څنگه چه مرض راشی پیاغ کنی
 څوک کچه کچه راڼوی شی څوک لمخې شی
 څوک د مور نه بد مزاج نر پیل کېږي
 نور اتر ټول د اډی او د بابا دی
 د هر یو ده خوږه خوله تندي روښاند
 ځکه گران کارونه دوی تر اسانېږي
 دنیا ځکه د اگنې قوم ژوندي دی
 جنتي خولته اوسو پخپل کور کنی
 نه حیا غیبت ورزی اونه شرمېږي
 چر هر چاته خوله خوږه کوهم دیندار شو
 هم ژړا ورتړ کوه یه قومی سادما

چه دکوم باغ دساتنی مالیاړ نه وی
 لکه کله بیماری راشی دماغ کنی
 د خوب و وولو میوی داسی ترخی شی
 څوک د مور نه بد مزاج نر پیل کېږي
 په مزاج باند هر یو سړی پید ا دی
 نن پروت چه پدینا دچا دوران د
 یه تر بله دوی زارېږي قرباېږي
 یو تر بله سره روڼ ددوی تندي دی
 که بیاسوزی دوزخی هلته پراور کنی
 پر خای کنی دوزخی پده سورېږي
 ته خادم هله اهل به د کار شی
 که تواخه درته څوک والی خوتر خاڼه

بسم الله الرحمن الرحیم

بنځه خاوند

نیک اولاد د پاک الله زیاتی انعام دی
 لکه حوره چه نعمت دی پر عقبی کنی
 ښه بنځه د خاوند لکه وزیر دی
 پر نر بنځه ښه سړی شی چواړی
 داسی نه بنځه سور او رد اخره دی
 ښه اشادی بهان نثاردی وفادار دی
 د جوړې نه بیا جوړه ده حد اشو
 پدله د یادوت دی زراعت دی
 ځکه دی پر مشکلا تو کنی ډیر کیر دی
 انسان هله شی کولی چر خو خاوند شی

د سړی د پاره بنځه لوی آرام دی
 لوی نعمت دی ښکه بنځه پدینا کنی
 پخپل کور کنی هر سړی لکه امردی
 نه سړی وی پر ښه بنځه تنی سړی
 دی کنی شک نشته چر ښه بنځه جنت د
 ښه امین دی ښه کار داردی څو کیدل د
 هر یو خیز جوړې جوړې دی پیدا شو
 خاوند ایښی ډیر پدی کنی محبت دی
 د هر چا نه محبت انسان کنی ډیر دی
 هر یو خیز کندان کولی پیمان خان شی

دین دنیا ددوی نریا پاتی پچیل خان شو
 پرچا باند سیکه ناستر ددوی و
 لهر ملک پر دیار لی بنجر نشان که
 دونهی شوی ترخو که نه وو پسلا کبی
 دغلام نه خاوند یات وء پر اکرام کبی
 پرچا باند ددوی به شفقت و
 هسه نه چه جبروت و حماقت و
 دوی کنړلی دابی زوی مسلمان و
 هر مسلم و فرشته تانی پر خوی کبی
 یو تر بله پر دین نر مهید ل دوی
 هسه نه ددوی رومی داطبیعت و
 لکه والی چرخ غسل خنکله خطل شو
 پناه غواهی دوزخیان ددو دخی نه
 چه دوی ولی دلته پائی اولاسوی نه
 خان له خان له سر کوزی بی جلب
 دیردی تراخه پیردی پچیل خیر کبی
 نصیحت دوی تر دوی خان شهوادی
 نر سپیدی زپه ددوی دلا رمل ته
 لکه ژبه کچه ترخه شیبړه تبه
 خکه دلته کبی ژوند ددو دشوار دے
 دترخی ژبه نه نشته لوی دلت
 همیشه پر سپکه خوله ساری سپکیری
 بد خوله ده نتیجه د بد مزاج
 لکه خنکله نتیجه وی کمل د باغ
 بد تعلیم باند هیش مزاج بد یو

نن پرون کبی بد مزاج جنتیان شو
 دوی دنیا مسخر کوی په بڼه خوی و
 د اخلاق په تورئی غوڅ تمام جهان که
 شیرینی ددوی وء چیره په کلام کبی
 د خاوند نه خوابه چیر و و پر غلام کبی
 دهرچا سره ددوی به محبت و
 د بهر خوی پخلقو ناست ددو هیبت و
 پر خفکان کبی به ددوی تندی و بنان و
 یو تر بله مینه چیره وء یدوی کبی
 همیشه پر زار قربان بهر وسید ل دوی
 داسبق دوی له ورکړه پاک حفظ و
 نن پرون ددوی مزاج داسی بدل شو
 خوی دپلار نه شو ویزاره پلار د خوی نه
 دنیا پوزه پڼوی ددوی د بوی نه
 هو پورک تر ښک کوزی بی سبب
 یو تر بله سر کوزی په تور بیج کبی
 د ادب خبره دوی و تر کتل دی
 پرتندی کبی دوی لوی و لو نه خیل ته
 بد خوی ددو ترخه کچه خوپه ژبه
 هر مسلم د چلی ژبی په ازار دی
 د خوپدی ژبه نه نشته لوی نعمت
 همیشه په خوپه خوله سره درنیز
 خوپه خوله ده نتیجه د بهر مزاج
 بڼه مزاج وی نتیجه د بڼه دماغ
 بڼه تعلیم باند هیش مزاج نبر کیری

تولا یورپ لکھ د سپواختہ شو کو رکن
 ددوی خرخ نہ پورہ کیوی یوطن کن
 حای پٹای باند ہلاک کردو میمانو
 تولا ورخ ددوی دمیم بیک خدمت
 دوی کنہے د میمانو تولا دولت دے
 یورپ حکم دے راختی ظلم و زور
 د خاوند نہ شود دوی خرخو نہ زیات
 دلند کنڈران روان پر ہندستان
 ماوتایو غلامان د بیو کیا نو
 عیاشی سرے ظالم کہ شتمگر کہ
 ہریو قوم پر عیاشی دی تباہ شوے
 ستا حکم دی فرض شوے پر قرآن کن
 چہ ترخو پوے پردو کن سادگی وہ
 پیہ کوم وخت عیاشی رانڈ پکے کن
 نن پروں ستا شرعی نہ داسی دے
 دمسلم ژوندن دپارہ خدمت دے
 مال دولت بہ وہ ددوی د بیت المال
 سرو مال وہ تولا ددوی اسلام دپارہ
 ہمیشہ بنجہ خاوند کن مساوات وہ
 تقسیم کرے خاوند بنجی خیل خدمت
 پچا وند باند محنت وہ مشقت وہ
 د کور کار بر پچیل لاس کوہ بیبیا نو
 ہمیشہ بہ د بی بی پلاس خدمت و
 عورہ کپی دوی پردہ پدے سبب د
 دوی تہ نہ وی د مہر د تلو فرصت

آجولی تولا میمانو دی پہ اور کن
 حکم نہ پرین دی کفن دچا بد ن کن
 نہ جرمن دی ہلاک شو پر سپاہیانو
 غور زوے شاتر دوی خیل رعیت دے
 دوی تر حکم بغضب نن رعیت دے
 چہ میمانو دی پریننی کلی کور
 چہ خاوندی پر لاہوروی د پوسا
 کہ دانوی د میمانو بیبا اعلان دی
 فیر کنیان دی غلامان تولا د میمانو
 عیاشی سرے ملنگ کہ درپد رکہ
 پر دی قوم باند صبادی بیک شوی
 چہ رانسی عیاشی پہ مسلمان کن
 ترہنی پوری ددوی پکور بنادی وہ
 پاتے نہ شو مسلمان مسلم پچوی کن
 لکھ حکم چہ دانور اسلام اسمی دے
 حکم ولتہ دے حقدار د خلافت دے
 دوی کنہے بہ زیب زینت د خان بال
 ہسے نہ پیہ عیش عشرت لہ بام دپارہ
 دوی کنہی د مخلوق خدمت نجات و
 پدینا کن دمسلم حکم عمرات وہ
 ابہ بنجہ باند تس د کور خدمت وہ
 د باہر کار وہ ہریو پر خاوند نو
 دوی تر عار تولا د دنیا زیب زینت
 چہ ساتنہ پہ بی بی د کور مطلب وہ
 پد دے دوی د خیل کو د کلی خدمت

بل پد دی وجہ پد کنب محبت دی
 محبت د خاوند بنجی فطرتی دے
 محبت د ہنی بنجی سرہ زیات وی
 دی دیندارہ نوخ اودس کوی خیرا
 پچمدت کنب د خاوند وی دبرہ راستہ
 دھر چا سر بہ زار اویر قربان وی
 خواہے سخن تر نہ خوشحالہ پیرہ شان
 پر خہ شان داد ملہ کوی مدار
 کورمال تر نہ خوشحالہ چم کوند وی
 مہئی وی داد کور پہ سنبالی کنب
 چہ پخوی ماند دالی کالی کالی وی
 مہئی وی پر سیالی کنب داد سبار
 خرخ حوراک پہ اندازہ کوی د کور
 ہم چہ یوہ وی پر خرخہ پونہے رہنے
 تلاوت چہ د قرآن کوی بی بی دہ
 دانیکی دہ چہ پر ستر کنب ہمیش وی
 بی سترئی باند بیرونی تی عیا تی
 لابہ توکی خوہنہ دوی پر بازار کنب
 نوی نوی اضافہ کوی حوراک کنب
 نوی نوی دوی د عیش اخلی سبق
 دوی پچنلہ تالان کھی کوی پچنل مال
 ناموسی دار د زمانی کوی بد ناموس
 بی سترئی د بنجی قول یورپ عیاش کہ
 قولہ گنہ دوی سوہ د عیش د پارہ
 دوی نیولے حکہ اور نہ رعیت د

چہ پزمکہ کنب خاوند د خلافت دی
 ہسی نہ چہ لاکسبی دی عادت دی
 چہ ہنی کنب دانیکی وی د اصفاء وی
 ترابنہ نہ لوی پخولے کنب لوی شات
 ہسے نہ چہ لاس ترزنے داوی ناستہ
 کورمال وی کہ تددی لوی خیلوان
 دیوراند ورسہ ددی احسان وی
 ہم چہ ناخلی د فقیر فقرا ازار
 کہ خاوند ددی مالدار وی کہ برہنہ
 سبال تی نہ وی پر ختنہ جاہ کالی کنب
 ہسی نریرہی اسوس وی اسویلی
 ہم چہ پوہ وی پر سبالی کنب داد خیال
 ہسی چہ بیامالت کنب خواہی پور
 لاچہ یوہ وی پر متین سوزن دستی
 چہ حیا سنکوی بیاجنتی دہ
 داندی دہ جہ بی ستہ وی پعیش وی
 قولہ ورخ گشت کوی کوخو کنب واشی
 لابہ ناؤ د بنجاری نہ وی پر لار کنب
 نوی نوی دوی ایجاد کوی پوشاک کنب
 نوی نوی زیاتوی خان تر ورق
 پچاوند شی بیاد دوی سائل وبال
 دوی بنکارہ پکور کنب غلی شی بی جاسوس
 یوہی دوی رعیت حکد پاش پاش کہ
 پرچا چک لکوی د کیش د پارہ
 چہ دولت ددوی دیم لیکے رعیت د

کارے نشتر پہ خرخہ پونہے ریشے
 نہ خاوند سنجہ دَ بنجی پاتے خوندے
 وادوہ شہ نیکہ بنجہ غضبی تہ
 حُکھ دوی وی نقصانی پیر بیو پارکن
 نہ اعتبار پد و کین پانی نہ احسان دے
 یوتربلہ سہ سوزے پچیل اور کین
 پیر کار کین مشورہ کپے نبی دہ
 ہسے نہ جہ بنجہ وینزہ وی دَ نہ
 اود بنجی پہ بالچ پہ کور نظر دے
 دوی خبر پہ شرارت د شیطان نہ دے
 نہ بی بی دہ چر خر خوندے د شوہر
 خاوند نو تہ ولا پے پہ تعظیم دے
 یہ تعلیم باند جو پشوی دا انسان دے
 د حیوان پشان لوٹیوی سکہ غز کین
 بی د بنجی نہ کورخہ دی وطن خردی

تولہ ورج ددو ایری وی لا ستائنی
 نہ غزہ پد وی کین پاتے د خاوند دے
 ددو نظر بہ د خڑے سپی کوی بی بی تہ
 نہ صلاح نہ مشورہ کوی پکار کین
 لباسی د خاوند بنجی تول کذران دے
 پاتے نہ دی محبت ددوی پکور کین
 مشورہ د خاوند بنجی واجبی دہ
 د خاوند بنجی حقوق دی برابر
 پچاوند باند واجب کار د باہر دے
 وجہ دادہ چہ خبر پہ قرآن نہ دے
 نہ خاوند دے پچیل حق باند خبر
 بنجی کوی دپے نہ بنجی تعلیم دی
 حقیقت کین دا انسان خوبو حیوان دے
 تعلیم نشند دے پہ بنجہ ہم پیر کین
 بی تعلیم بنجہ خہ دہ سختن خردی

محبت - نفرت - محنت

ہر انسان کین ورسرہ دومرہ نفرت دے
 ہومرہ ہومرہ طبیعت شی ددہ بناد
 پچیل وس ددہ ہفہ نرساتی حان
 ہمیشہ ہم ددہ ہفہ طبیعت وے
 دبل بشر کار نہ ددہ زپہ کین نفرت وے
 بی غرض شفقت نہ پیدا کیوی
 بغض دے محبت کہ دجا یار دے

دا انسان پہ طبیعت کین محبت دے
 کوم یو خیزچہ دے محسوس کپے دمفا
 کوم یو خیزچہ دی محسوس کپے نقصان
 پچہ شان چہ ددہ شو تربیت وے
 دھنی سہ ددہ تل محبت وے
 بی غرض محبت نہ پیدا کیوی
 بغض دی محبت کہ دمور پلاردے

خواہ مخواہ پکور کنی یو انسان پکار دے
 ہو سرے خو خوکیدار نہ تہ نیولے
 دیر خرچ نہ مسلمان پہ ستر خلاص دے
 ہر حیوان کنی ستر شتہ پہ قد قد
 ملخ مچے ماشی بیبی کنی ہم شتر ستر۔
 کہ وی جاہ دے کارغہ یاد تپس
 نہ کارغہ جالہ پرینے دہ کارغہ تہ
 د انسان د جالی دیر بوازماتہ دے
 داژندون دی فطرتی دھرا انسان
 د غلام ازادہ ول حکمہ ثواب دے
 خیل خیل پیتی پہ او پہ اور پکار دے
 فلسفہ پہ خہ د ستر دہ ہم دادہ
 پہ دے ملک کنی ہم پر یوتے دا اثر دے
 دوی پچنلہ کہے بی ستر ستر دارے
 کوراکورسہ دی ناستی عیاشی تہ
 ہا سرے د چنلے نبی پر سنکار شو
 نہ بی بر نہ برکت باقی دے کور شہ
 نہ حیاید کنی یاتے نہ عزت دے
 نہ پد کنی خہ تمیز نیک و بد شتہ
 نہ خہ کار دے یہ مرغ نہ پراودو شتہ
 سرہ تاؤ پر یو ٹپٹا گوزی خاوند تہ
 د خاوند پر مال کہو کہے دے تالان دے
 بالائی شتہ کہ خاوندے خرضل شے
 تپہ اوورج دے سہ جالہ خیل زینت دے
 توالہ ورج دے تیر بی عیش عشق کنی

چہ د مال متاع د بال پر خوکیدار وی
 اوکہ نیسی ہغہ نشی خوک ساتلے
 حکمہ د احکم فرض شو عام و خاص دے
 نبی ناستی پر بچووی نر پہ سپر
 خوک باہا وی خوک پر کور کنی وی پستر
 نر نزدی جالی تر نہ پرین دی پہ وس
 نہ مارغہ لچی سپارے دی مارغہ تہ
 لازم شوی پد وی حکمہ دن اورات دی
 زیاتی ظلم دی مرئی نیول انسان
 چہ انسان غلام ساتلہ د خد اعذاب دے
 ظالمان دی جہ د بل پر او بدہ باردے
 بی ستر کنی عیاشی دہ ہم ہلا دہ
 پر کور کنی دیورپ سامان اکثر دے
 دوی پچنلہ ورتراو بنو د عیش لارے
 لاوی ناستی پر اکو بچہ کشی تہ
 پر دیر تیر خہ کنی نادار شو خرضل رشو
 چر پچا د غورہ کمان وہ ہغہ سپور شہ
 نہ پد کنی خہ پدہ پاتے عصمت دے
 نہ خہ خوف دے پڑہ کنی د احد شتہ
 نہ پہ جہ نہ پر زکوٰۃ کنی ددوی و ستر شتہ
 ہم مالدار تر ہم خاوند د کچکو لکند تہ
 کہ ہر شو بال ددی ددوی پچان دے
 کور کیکدی پولہ پتی د ساہوکار شہ
 دے گنہ دے دا یبنتودہ شرافت دے
 توکی لاپے د سخن خواہیہ پچرمت کنی

دنيا پوزہ پتوی ددو دخی نہ
 نہ پدو کین خراساس قومیت
 یوتربله دوی نفرت دی صاپہ کرے
 چہ تراخہ ووہفر تولدو نہ بنر شو
 حکمہ بنپو کین دوی دلارمہ وابشو
 یوتربله برپہ کار کین وپاندا کین
 لادانی دوی دیو وکی دخرمن دی
 او دغیر و نہ دتل کوی نفرت
 خوشحالی بہ دیوکس پخاص عالم
 نہ محنت شو کین پاتی محبت
 محبت کہ پکین شتہ دی احساس نشتہ
 او دغیر و تل خدمت دی محبت دے
 پہ احساس انسان کوی محبت شی
 چہ احساس د علم نشترده خالکین
 چہ دده استوب نہ بول د حیوان دہ
 حکمہ خای پچای باریندی پچہان کین
 بی خوراک نور حاجت د محنت نشتہ
 ترھے د اسلام کرے دوی خدمت
 ترھے پدے کین پروت وہ قومیت
 چہ ترخو دوی عمل وہ یہ ایت
 دے قرآن ددو ورک کرے عدل و
 چہ ترخو پیمان پاک ددوی باور و
 پاک الله رفاقت حکمہ دوی پریشود
 مؤزنہ د عمر نو بیا خیلوان کرے
 بیاتہ ورکھے ددے زمکے خلافت

رور د رور نہ شو ویزارہ یلار دھوی
 نہ د خداسرہ ددوی خرمحبت شتر
 جہالت ددو جذبات دسارہ کرے
 خوابہ شوی داسے نہ ووچر تراخو
 ددو ھیر د پاک رسول ویل یاخہ شو
 یوتربله برزای بیئی قربا نیبی
 مؤمنان دیو بابا اوی حامن دی
 ھیشہ دوی پدوی کین محبت
 درد د بولو بہ پشان دیواند ام
 دنوا ورج پدو تیارہ کرہ جہالت
 د محنت کہ پکین شتہ د شایا سر نشتر
 د مؤمن نہ تل نفرت دی عدل و دے
 یہ تعلیم احساس کوی طبیعت شی
 محبت خو حکمہ کم دے پہ حیوان کین
 بدو ورج حکمہ ھار خای د مسلمان دہ
 د حیوان ھوموہ احساس د مسلمان کین
 د حیوان نہ پکین زیات محبت نشتہ
 ترھے پورے مسلم کین محبت وہ
 ترھے پدو کین شوق وہ د محنت
 ترھے پورے ددوی وہ خلافت
 د قرآن دو پکین راوستے محبت و
 ترھے پوری الله ددو بیا وروہ
 چہ تعلیم دے د قرآن دلاس کینبو
 خدایہ بیاتہ د مسلم پلاس قرآن کرے
 بیاسیواب کرے قول پچام د محبت

ہر حیوان کنیں اللہ ایسے دامن دے
 دھیان غرض دے کم محبت ہیرشی
 بنا کرے بغض باند قدرت دہ
 محبت سرے اختہ کرہ پہ محنت
 ہفہ کار ورتہ بنکاریدی عبث بار
 ہیٹے عاشق بی محبت سوئے نروے
 حقیقی عشق کنیں غرض درج فرحت
 ہسے نہ چہ طبیعت دئی لامرض دے
 ہومرہ ہومرہ پاک اللہ نہ دزاری کرے
 دوی منلے حکم نہ دی د رحمان
 دوی کپری تولد انسان طاقت قدرت
 ہسے نہ چہ ددہ خان لہ طبیعت دے
 چہ فائدہ پر خربن موے محبت شے
 نقصان د کار نہ تل کوی نفرت
 او محنت بلام زیاتیری پر شایاس
 ہر مشکل پر محبت تل اسانیری
 ہومرہ ہومرہ دہنوشوق د محنت و
 ہفہ پروت وی ہمیشہ داسے لیت
 شہ اوورخ ددو محنت د مشقت دے
 ہرہ ورخ نوے سبق نوے کتاب دے
 ددو حکمہ پر کار کنیں نفع خیر دے
 پیدا کرے محبت پکنیں محنت دے
 لاند کرے دوی دنیا پہ محبت دہ
 اوکہ وی محبت نہ لرے بے کار
 دھیٹے کار احساس پدے کنیں محنت نشہ

د انسان محبت وارہ د غرض دے
 د انسان غرض دے ہر محبت د پرشی
 دادینا آبادہ کرے محبت دہ -
 پہ احساس تل پیدا کیبی محبت
 چہ احساس پچا کنیں نروی دیوکار
 ہیٹے محنت بی محبت شوئے نہ دے
 مجازی عشق کنیں غرض تولد شوئے
 محبت د پاک اللہ ہم بغض دے
 خومرہ خومرہ چہ محسوس لاچار کی کرے
 چہ لاچارہ چا کنرے نہ دے خان
 ہیٹے ددوی پڑے کنیں نوی محبت
 چہ عمل کنیں احساس رائے محبت دے
 چہ نقصان پختہ کنیں بیاموی نفرت شے
 د فائدی کار کنیں لوی تل محبت
 محبت تل پیدا کیبی پہ احساس
 ہر یوکار پہ محبت دنیا کنیں کیبی
 خومرہ خومرہ چہ پچا کنیں محبت و
 د کوم کار سرہ چہ نروی محبت
 پھر چا کنیں دیر احساس دے محبت دے
 ہرہ ورخ نوی ایجاد نوی حساب دے
 دہ کار سرہ ددوی محبت دیر دے
 قومیت یکنے جوہ کرے محبت دے
 تورہ شہدے دینا کرے پر محنت دے
 پہ مسلم کنیں احساس نشہ دھیٹے کار
 دھیٹے کار سرہ ددوی محبت نشہ

په څه شان څه لاس له راغلي ميشي د پاره
 حقيقت کښ هغه ټول په بدن شمار د
 په تها نه کښ په تحصيل کښ سناوت و
 په خيوت کښ په نکوته کښ ثقالت و
 پخند من کښ د اسلام د قوم بدعت و
 د مولود شريف پورس کښ لوی عذاب د
 پياده زغلي د بگي نه کوی د د ه
 باله نشتر که چائک د ولایت و
 باله نشتر که دولت کال مفلر شے
 هس نه چه بیکاری کښ نوکړی کښ
 هس نه چه پر پیسو کښ پر روپو کښ
 په حکامو په دمانو به ورپو ی
 په پیسه باند منکر به د سائل و
 پخند من کښ د اسلام کښی ذلت
 د پوښتاب دے د سکاږ په بد سر کښ
 لاشيطان دوی غورزه و پر و سو کښ
 خناخ د زميندار کوفت پر سیر دے
 کفایت کو دے اور شے غم نه خوری
 داک بنگله کښ د حکامو مجره او شوے
 څو ميله چر د پوت سوټ د څو ټي نرو
 پر کار کښ اوسط بند د ایت دی
 پر بل څه چه هم پخپله پچان بارشی
 منتظر ياد قضا دے د قاضي وی

پهر چا چک گوی د کیش د پاره
 نن پرون د کفایت چر څر شعاردے
 په دود د مسافر کښ کفایت وی
 تي پار تي کار د ن پاني کښ سعادت وی
 پر پوه کښ پر جبنه کښ نجاعت وی
 په تيق کښ پر ناچ رنگ کښ لوی نواب د
 د رشوت د پاره دکه سانی بدله
 په کوزه د جماعت کښ کفایت وی
 په دزه جامه د رنځلي مسافر شے
 کفایت دی د مزدور په مزدوری کښ
 تجارت به تل کوی پلاسو بنپو کښ
 د سید د مبان ملانه به پتېږ دے
 په سباهی په چپړ لاسی باند قائل و
 د اسلام خون کښ چنده کښی عزت
 د قرآن د پاره نه دی په پیسه کښ
 که هر څو ورکوی زهر پتاسه کښ
 پښی شاه که فصل ټول ناله شې خپړ دے
 اجاره اجاره دار خپړ دے که و خور دے
 به زکو نور و پے خرڅ پیچره او شوے
 د ميله د مسافر پکښ ځای نه و
 دشو دے د بذر منځ کښ کفایت دے
 هر هس چر مېر رشی پر بل بارشی
 بباد ژوند نه پخپل مرک باند راضي و

د خادم د پاره بدن نصيحت شو -

حکله پوښ په خوب و د کفایت شو -

بے

پہ یو کور کئی دودہ بلا دی دودہ میر منے
 نہ خہ شام نہ حیا شی پکبنی پاتے
 پسے رے شی تیرے ددوی میخولہ کنی
 نہ پر خوک نہ پہ سپیرہ نہ پر دہ وی
 کور مالت مدام ددوی پر تماشہ وی
 نہ پہ زراونہ پہ بردوی خوشحالین
 ہر ورخ مشاعرہ وی ددو کور کنی
 کہ قہمان دزمانے ددوی خاوند شے
 د خاوند پر غو بنود دواہ نہ صریح
 شپہ اورخ ددوی ایری نہ قلا ریہ
 دغہ حال ددوہ و بنودے پکو رکنی
 تولہ شپہ پر شوکیہ باند تیر یزی
 نہ خہ بر نہ برکت پاتے د کور شی
 ہیٹ عزت لی پاتی نشی پچیل کور کنی
 پر یو کور کنی کورسے سرہ بنا کمری
 لاس تر لاس سرہ ناستے وی بیکار
 کار ددوی وی پیغور و نہ شاغو تونہ
 نہ خہ ترس د خاوند پچان و مال و
 نہ قالہ د سخن خوانبہ پر نیکی وے
 بد ورخ پکبنی د خوانبہ د اندر و
 نہ خہ کار ددوی د کور پر سنبالی وے
 کہ خوی لور ددیوے خوانہ تودے کہ
 پر بلا رمزی خوے اولور ترھنے ستالی

کہ خوک راوی سل خلہ پاکد امنے
 یو تزلہ پہ خان ای وی لمنے
 دمنہ پشان چئی شی مرہ غونے
 نہ پہ چپا پہ دلا سہ وی بد لمنے
 د خاوند پر توکے پروت وی پاس و
 خوجہ دودہ دی ترھنے بوے غم شے
 ہر ورخ وی نوے طرح د آخونے
 پچمکت بہ پچلا نہ کوے دواہ ہے
 لکہ نبتی چر دودہ سپی وی پہ خرینے
 کہ ہٹوشی پر کہ تگو باند پلنے
 د چارہ شہ درے خلور بلا پر خونے
 د چارہ شہ پچامو کنی دا سے کنے
 منگی وچ بد شی کور کنی شی د سکے
 پچیل کور کنی د میلہ شی لی پلنے
 پاتے نہ شی د چیل مال خوک د ساتے
 کہ وی لونہ د بد و انوشی نیازینے
 تولہ ورخ لکہ کوتے وی پر عینے
 تولہ ورخ سکی د خاوند پس کنی وینے
 ہمیشہ د پلار کنے کوی زبا تنے
 نہ خلا صیدی پر زہارئی بننے
 کار ددوی ایرے ویل وی لاس تالینے
 بیاد بے تر صبا پورے د شمنے
 خوجہ و نہ کوے پلاس کنی خیل د منے

تشنه باند دشمن بی پردی دوست شه
 پُښتنو چل د پُښتو خوږونه ورک کړل
 ناچاره خوشامند سفرش کړل
 نه غزا د دوی شو پاتې قومیت کښ
 هسې نه چه د ملک قوم د شان دپاره
 که پر د سړې بیټې پټکې تولا کړل
 پر سینه ورته لاس ایښه خان صاحب
 خلک دوی همونې قطرې په نوږ د لړ کړل
 پر پُښتو کښ بی ننګی بې سوو تی ده
 خوشامند چه پردی کوی ناخیز د
 چا خپل کړی هغه خلق په خوشامند
 کور باطن په تشنه باند د غیږی
 بی منت په خنګل اوسې شیران
 خوشامند به کوی تلحیه بد پردی
 دغه لار د هراچار قومی ناظم ده

که سگدل وی خوشامند باند پوښته
 مشا نو خپل درانه خاونه سپک کړل
 ټوله روح د دې حکامو پرستش کړل
 د دې باد د پوښه بیک شو حکومت کښ
 خوشامند د د دې د خاوند پاره
 ناچاره خوشامند د هر چا کړل
 که سالیس وی که بیړه د چا صاحب
 خوشامند د حکامو سترګې سره کړل
 خوشامند د غیر قوم بی غیر تی ده
 خوشامند د لار ورو لار د عزیز د
 د اسلام سر د چا پزه کښ بد دی
 چه څوک ضد کوی په ضد باند پمیر
 خوشامند د چانه کولې مردان
 بې منت غلامی کښ ازاد کړزی
 گزاره په خوشامند د خادم ده

بسم الله الرحمن الرحیم

نشه

هم ځوانی په دې برباد شه هم دولت
 نه یام فکر پکښ پاتې نه خبر خیال شه
 یکور کلی جم کوند کښ ملامت شه
 نه پوهیږی پخپل سو او نه پریان
 هم پچان پخپل پردی باند د بار شه
 کناره کناره سکرزی بی محاله
 بې کوزن و لاس ښه دده کوزن کښ

څوک د نشی په نشو باند عادت
 نه شه صبر پکښ پاتې استقلال نشی
 نه کولې مزدوری خواری محنت شه
 ټوله روح نقصان کوی د مال و خان
 د دنیا خواری نیستی پدې انبار شه
 بیا په موک باند د ژوند نه و خوشحاله
 هیڅ طاقت پاتې نشی پر بدن کښ

هر يو کار په خوشامد لاپه محنت شي
 د حيوان پشان انسان کن کينه مند د
 خوشامد شته د پر سپي پيشو بيزو کن
 يه د انسان پنهانا تو کن د اخوی شته
 خوشامند او منت زاری پوڅيز د
 خود داری نر پاتی کړی خوشامد کن
 کله دروند خوشامد کړ او کله سپک شته
 هډو پوڅی به اعتدال ساتل پکار دے
 د هوښيار اول منت بيا تشدد وی
 داسه زر کولی نر شي خوشامد کړی
 لکه څنگه په محنت زی او به ورځ له
 پېچل ځای کن خوشامند لوی حکمت د
 د ارزو خوشامد څه پکار نه دے
 د ارزو کورنیا ت په خوشامد شته
 هرو باد شاه په خوشامد بانې پالی
 خوشامند د نوکر د رحیت کړی
 که انعام دے که کړسئ ده که جاگیر د
 دغه واره خوشامند دے د لبره
 عبادت هم د الله دے خوشامند د
 هغه څوک ساتل وینره لارو کړ شته
 به منت چا ساتل نو کړ نه دے
 هر تخم بک په خوشامند فروغ موی
 کله کور د خاوند ښی پړ وړ شوی
 خوشامند د یکنی شک نشته چر بنده د
 نن پرون کن بس د هو که ده چالاکی د

لاپه زور په تشد لاپه دولت شي
 ورسره قهر غصه ده تشد د دے
 په مارغا تو کن پر کله کله ری زبو کن
 په کلونو د چمن کن ځکه بوی شته
 معمولی نه معمولی دے کن تمیز دے
 نه خبر پاتی شي تمیز به نیک و بد کن
 خود داری چر چا کن نه د هغو روک شته
 خوشامد منت زاری د اړود قار دے
 د نادان لمبی غصه بیا خوشامد د
 چه ساتلی چا څه پنه وی براند کړی
 مرویان په خوشامند زنی ورځ له
 هسه نه چه خوشامند بد خط د
 د اشرفو خوشامند څه عار نه دے
 چه اشرف دی ز ښه پیا نه په خپل ضد شته
 په زړه ور کوی ته فرزند له مالی
 چا نر اخلی او پچا نر دولت کړی
 که خطاب د خان بهادر نواب ایرو د
 لکه ور که باد شاه چاله قبا غوره
 هم الله د خپل مخلوق کړی بوامند
 خوشامند د چا د پیره اولک زرشته
 پوره کړی چا نیکو ل په زړه دے
 تشد د کن افسری کله نوغ مو دے
 همیشه په خوشامند دے کور شوی
 ولې څنگه چه نن ورځ ده داسه نر ده
 ناراستی دے بی خودی ده بی ساکی ده

برابر ہر نشہ دہ حرارت کبی
 چہ دُخان دَمال تاوان وی داو بال دے
 دی دَھر چانہ پونہ مہربان دے
 دابیشک چہ پدِ نر حسابی بی
 چہ جور کپے چا پمال باندِ تالان دے
 پرخای دَ تبا کولوی زراعت دے
 داپد دے دیورپ سور احسان
 دَ خادمِ خادِ منڈ پکے حُکِ ناساد شو
 حُکِ پیخہ رعیت تہ داخوری دہ
 پرخائے کبی دمی پرو نہ جوارئی دی
 رعیت ددوی دلا سہ بیا ژری پی
 خاندان ہمیشی پدِ باندِ نبوی پی
 حُکِ واہ رعیت شولو بر پاد
 داپہ ما و تا چہ کی پی واہ دے کہ
 ہمیشہ دَ خلقو نیت ددہ پرنیت دے
 دناولے بہ کیدلہ پہ بانزار
 بدناموس پینور پیر وطن شو
 نادانان دَ قوم ترازو سہ نرو ہی پے
 احرش نہ دی ما و تا پورے چشمان
 بال دے نشتہ کہ نقصان رعیت دے

برا بھرہ نشہ دہ شرارت کنیں
 ہم دُحان پکین تاوان اوہم دالائے
 دَاللہ خفکان جھونڈہ پہ تاوان دے
 خہ پیسے چہ پر نشو بانڈ خرخیدی
 مبذرور دُشیطان دی پھان کنیں
 پہ لکونو د افیو نجات دے
 پہ شربو بانڈ لُٹ شوہندستان
 د اشرفو اولاد تولیے برباد شو
 د افیو خائے پچائے نیکہ جاری دہ
 پھر خائے کنیں چرس خانے دی بکیر دے
 بد معاش والہ ددے نرپور ترکیبی
 د اشرفو نہ ارنالہ بدے جو ریوے
 حکومت ددے ونہ کہ انسداد
 حکومت بہ انسداد ولے ددے کہ
 د بادشاہ عمل د رعیت وے
 کہ نیت بنہ وی رعیت نہ د سرکار
 د اشرفو اولاد وارہ بد چلن شو
 دامنشا د حکومت دہ چرخہ کیڑے
 حکومت کہ ددے نہ کوی پرسان
 د پٹو پیسو جہ خیر د حکومت وے

جواہری

دی دہمن د خیل جائد د دسیم وزو
د شیطاں پیرو ملا م خاور پساوے

بدناموس پہ دنیا کنی جوار کروے
داعمل ہم پہ دنیا کنی شیطانی دے

نشته توله دی حرام په تران
 که افیم دی که کوکین دی که شراب
 که نسوار که تمباکو دی لا که چرس
 هم معجون د نشته واره دے حرام
 هریو خیز د نشته وکنړه حرام
 هریو خیز چه دے مسکوه غم حرام دے
 هم لوب دے داسے حرام دے پکتاب کښ
 په چلم باند د ننه کوکل منخا شته
 پاک خوله شی په نسوار و د چرک کونډ
 تل په ناسته د بنگلے د مجلس تنلې وی
 پخوانی کښ خوله تیچه د نسواری شته
 پر خیز دی د نسوار و زهر زیات
 اکثر خلق دی مباح کنډی نسوار
 ولے هیڅ کله مباح نر دی حرام دے
 اموخته نر نشه کیږی دا دستور دے
 اموخته کیږی د بله نسوار پخوله کړے
 پدا شان که تنالی و سکی شراب
 خوک بر پوی نشته پد چه شرابی دے
 که یوه چنډی پخوله صوفی نسوار کا
 تر صبا پورے بر دے بهوش پروت وی
 پدا شان که صوفی کړے شراب نوش
 دروژے چلم پر چا باند لاسکی
 دغه حال د نسواری چرسی بنگی دی
 که چلم دی که نسوار دی که شراب
 پعاد دی باند اثر د نشته کم وی

دا عمل دی به ابلیس لعین شیطان
 په نشو کښ دی ملک چند حساب
 هم نشه ددوی حرام ده هم خرس
 هم حرامه ده پیاله د بنگو جام
 هریو عقل شی پخته پر نشو خام
 دا حدیث د پاک حضرت خیر الانام دے
 برابرو منشی دے پعداب کښ
 هر د ساه خاوند پد باند بی ساه
 تل د خولی نر خور زه وی د غر تو کونه
 د مجلس نر د دیوال خوا کښ پتک دے
 د حیران بیا په خوراک د جوار شی
 دی د مار لرم نسوار د خان پسات
 ما پخپله دی نوکلی دا مړ دار
 دشمنان د اوری غاښ د هواند ام د
 خوک چه نر وی اموخته هغه ضرور دے
 پخندل به خوشحالی پلاره تلل کړے
 خشن لوی د اخبار پانړے کتاب
 د هر پانه پچواب کښ جوابی دے
 هغه وقت به فز و رات پخوله کنډار کا
 حادثات پد تیر شو به د موت و د
 بیمید نکښ به خراب پروت وی مد هوش
 پمانام کښ د هر چا پخوله کښ زک بی
 دغه سار د شرابی بد بخت د ننگی دے
 که نور خه دی یو د تولو دی عذاب
 پصوفی باند د هریو پورا دم وی

چہ خودی دچانہ لارہ شے ذلیل شہ
 چہ خود داروی ایہے بیافقیری دہ
 خود داری نہ پاتے کیری پطامع کنیں
 خود داری دحل نہ زیاتہ ٹکبر دے
 بیخودی دہ چہ ولا رد بل پر دروی
 چہ خود دارشی ہمیشہ ہفرے نیازشی
 خومرہ خومرہ چہ خودی دپہ انسا کنیں
 چہ یقوم باند درانرشی داخودی دہ
 خود داری پد یکیں شک نشتر چہ سبر دہ
 پر قام کنیں خود داری دہ پاسداری دہ
 پر چا کنیں اخوت دے قومیت دے
 غلامی ورنہ د غیرو سرداری دہ
 دغیر قوم تراخہ تراخہ ورنہ خوابہ دی
 دسعد پنبٹانہ وارہ شو بے خودہ
 غلامی پد دے کنیں کپے سلایت دے
 تولہ ورج دوی د حکامو پرستش کپے
 دوی درانہ خانو نہ سپک کپے حکومت
 نہ پدی کنیں د خان پاتے خود داری شوہ
 نہ ددوی نہ دہغوی شو نہ د خان
 نن پرون خلق مغر ورنہ خود دار وائی
 ہیچ عمل بہ ددہ نہ وی د انسان
 تولہ ورج ددہ د قوم غو بنے خورک و
 دخیل قوم نہ بہ دلام پر چپ راست و
 دغیر کس خود دار کنیں نہ شی غلار دے
 ہمیشہ قوم فروشی ددہ پیشہ وی

بیخودی باند شریف سہے و ذیل شہ
 ایہے د بیخودی سہ خواروی دہ
 بیخودی داغلے نہ دہ پہ قانع کنیں
 ہو یو خیز پر اعتدال سال ہزدے
 داخودی دہ چہ خرویی ددہ پسوی
 پر کور کلی پوطن کنیں دپر ہمتا دشی
 ہومرہ ہومرہ مخورینوی پچہا کنیں
 چہ پچان باند درانرشی بیخودی دہ
 کہ سہے بیا خود پسند کپی دومرہ نردہ
 مسلمان کنیں بیخودی دہ بیزاری دہ
 مسلمان کنیں شارت دے ہم نفرت دے
 دخیل قوم سہ بازی دہ غلاری دہ
 دخیل قوم خوابہ خوابہ ورنہ تراخہ دی
 دخیل قوم خبرہ لکی پد دے بدہ
 دوی یبتو خیلہ پرے قومیت دے
 یوتربلہ شکایت لا سمدارش کپی
 نہ ہسنی ددوی شوہ پاتے قومیت کنیں
 نہ پدے کنیں د قوم پاتے پاسداری شوہ
 ہم پدے باند وبال دی ددوی خان
 ہم خود دار مغر ورنہ پچیلہ خیل خان ستائی
 پناہ د خان ملک بہ وی نا شان
 پچد مت کنیں د حکامو دیر چالاک دی
 او غیر قوم تہ بہ پناور و کنیں نہ ملا ست وی
 ہم جاسوس دے دگور کلی د سکار دے
 د حکامو پرستش ددہ نشتر وی

چہ کھوکھلے دہ تالان پچیل دفتر
 دشیطان پر ارواح مال دہ اکثر وی
 بے اعتبار پچیل کورکین د پدروی
 هر پوکسب بی فائدے دہ ہنزوی
 د بالچہ سہ بیکالہ دے لہروی
 سرسرتور بیہ بے بیستل کوروکوی
 نہ حسد چیلے نیکی دوی پہ سدی
 کہ ہزار خلہ اشرف پختون کسروی
 بنہ دہ لہ لیونے شوریدہ سروی
 پر خائے کین ددوے ناسہ دخطوی
 نگر خلقوتہ چرسپک خشرن دخری
 اوکھ لے ہم ددوے لاس او بیہ پدی
 بی موجب د اللہ نہ مردروی
 دارو نستر دمریض چرجو اگر وی
 هر مسلم پہ جوارئی چرسام سدی
 چہ دسہ سرے نہ وی خناوری

مبذ رہم پہ اصلی معنے کین دوی
 مونجہ اودس ددہ نہ پاتے جرزکوة وے
 ہیچ اعتبارے پاتے نہ شی پوطن کین
 کہ ہزار قسم ہند دہ ایزدہ وے
 پہ یو داؤ ددہ د ورچی محنت لار شے
 دیرو خلقو جائدو نہ پد داؤ کرل
 نہ حصا دپہ پرتوب دخور و لوری
 نہ غیرت پدی کین پاتے نہ حیاشی
 یاراشنا تونہ وینارہ خیل پردی شے
 غلا غلتی ددوی پیشہ او کیکپی شے
 دوی دہرچا د نظر پریوزی سیک شے
 اہلیت یدک کین نہ وی دتخہ کار
 خیل قسمت دہ خراب کھلے وی پچیلہ
 پد نیا کین دہر یومرض علاج سنہ
 خدایہ تہ پچیل کوم باند یو لروغ کھے
 د خادم وینا ترخہ بر پہر ہعنو وے

بجانبہ بنجانبہ

خودی بے خودی

اوبیخود والی فاسق فاجر شقی تہ
 خان سالہ دادی چراوساتی خیل شان
 شجاعت کین قومیت کین عباد نکین
 جہ خان واپوی ذلت کین بیخودی دہ
 چرخوک خان دلپشان کوی بیخودی
 بیخودی بیبیائی دہ رسوائی دہ -

حقیقت کین خوددار والی متقی تہ
 داخودی دہ چرخوک اوساتی خیل خان
 چہ رانہ ولی دی فرق پر و جاہت
 چہ غزہ خوک د خان اوساتی خودی
 چہ خوک بلد خان پشاکرچی اخودی
 چرچا اوساتی لاس کین خوددارمی

تاریخ جغرافیہ

چہ راغلی پر پُرمبو خلفوات دی
ولے نشزد هغوئ پد نیا پسته
خاوندان دلتہ دُخومره ریاست وُو
بیاد کی ریواثر یکوم غفلت و با کین
پنجر شان ددوی دوران د حکومت
کوم یوکار د قباح کوم د عبرت وہ
باد شاہان د تاریخ حکم ورق اُخلی
هغو اُخلی چر کوم کاروے د گزند
دهغر بہ تاج او تخت او افسرہ وی
بائے شوے د هغو و جاہت نہ دے
بائے شوے د هغو سیاست نہ دے
لوے شوے د هغو نہ بیماری دہ
هومره هومره لوے کیری چر زپیری
همیشہ وی د تاریخ دا پجد مت کین
تاریخ و نہ دہ او داد هغے ولے
دا دکان سری نہ بنائی تاریخ شالی
لے لہ دے نہ لارے بند د حکومت وی
هم پدے باند بنو شوے هغه صنعت دے
هم پدے دی نن قومو نہ بد و شوی
دھوس بند او بہ یکور کین ہر چا او سکے
خبردار خلق پر نرخ دھر بازار شو
بازار کرم ہر چا اولید ہم سور
هم د سیمے غم پہ لار باند خبر شوی

د تاریخ نہ مطلب تولا زارہ حالات دی
دوی پر خرو و پور تہ شو بیا شو بکتہ
دوی روان یکوم مذہب پر سیاست
خومره عمر دے نیر کپے وہ دنیا کین
تمدن ددوی خر شان او معیشت وہ
تجارت ددوی خہ شان صنعت حرف
عاقلان ہمیش دے نہ سبق اُخلی
هغر پیری دی چر کوم کارو د نقصان
کوم یو قوم چہ د تاریخ نہ خبر نہ وی
بائے شوے د هغو حکومت نہ دے
بائے شوے د هغو قومیت نہ دے
نہ راغلی پھو کین خود رالی دہ
د تاریخ نہ سیاست مدام جو پیری
جغرافیہ د تاریخ خوردہ حقیقت کین
بے لہ دے نہ تاریخ ہیچ نہ شوی کو لے
دا ہیئت د وطن بنائی تاریخ حال
بے لہ دے نہ لارے بند د تجارت وی
هم پدے باند خورشوے زراعت دے
هم پدے باند نفسونہ دی بوشوی
هم دے دوار و دنیا کینوہ پنجر کین
د دنیا پر کونہ کونہ خبردار شو
هو خوک پوہ شو بہ تمیز د لوے زور
دھر ملک پر پیدا وار باند خبر شوی

بے لہ دے نہ جھونہ ہیٹ نہ پکاریبی
 چہ ورک شوے رُمبے قوم یکوم مرض
 پختہ شان ددوے نہ شو دے کن ران
 مونہ ہم پچیلہ پوی پچیل کن ران شو
 ہمیشہ خوبہ مونہ نہ یو خانہ زاد
 چہ پرینے دہ تاریخ و خیل قرآن دے
 چہ تیر شوے پھغو خرنل اد باردے
 خہ اسباب دے دیورپ د ابادے
 چہ تہ ساد وودے پیر خسر سبب ناساد شو
 نہ دمل نہ سبق اخلی نہ د غل نہ
 پیژند لے پیر تاریخ شتی حریت
 زراعت ہم تجارت صنعت حرفت
 پس لہ دے بیا سیاست پکن رتلی شتی
 داسے قوم دچا خدمت برکوی خٹلہ
 چہ خبر دے د تاریخ پیر زوروزیر دے
 ہم خبر دے دنیا پیر لجسا و بر شوے
 دا تولا قوم ولے بے تاب و بے مجال دے

قول تعلیم د غلامے مونہ لہ راکیبی
 د تاریخ جغرافیہ نہ دا عرض دے
 لایو قوم دے پور تر شو پیر خہ شان
 مونہ ہم پچے لار باند روان شو
 مونہ ہم لکہ د نورو شو ا ساد
 جنتی حکمہ دوزخ تہن روان دے
 ہر یو قوم ورتہ یاد شو پیر بار بار دے
 خہ اسباب وہ دھغوئی د بربادے
 جنتیان پختہ سبب باند بر باد شو
 نہ لہ نن نہ دے خبر دی نہ د کل نہ
 پیژند لے پیر تاریخ شتی قومیت
 قومیت سہری تہ بنا لئی تجارت
 جغرافیہ پیر تجارت باند لیدے شتی
 سیاست بیا حکومت اخلی پچیلہ
 د خادم د شعر خوند خو حکمہ دیر دے
 دریغ قوم ددہ خبر پیر زوروزیر شو
 چہ د نورو خرنل حال جھونہ خرنل حال دے

زنا- نکاح

عقوبت د زنا کار سہری فسادہ
 انسان پر بیاسی یعم کن پساو کن
 د دماغ د پارہ لا زنا بلا دہ
 پیر انسان کن قیمتی ددہ جو ہری
 بے جوہرہ توره کلہ د نہر دوی

پہ دنیا کن کہ فاحشی کار دے زنادہ
 د زمانہ سورا ورنشتر پد بیا کن
 د طاقت د پارہ لا زہر زنادہ
 کہ پیرہ کن قیمتی لعل و کوہردی
 ہہ سہری کن چہ جوہرہ نہوی نامردی

ورنکاره علم وهنر دهر وطن شی
سبق کوئے هریو قوم دے نن داد واره
هره لارد ترقی ورتنر بنکاره ده
دو لوستلے مد و جزر د هتاقام دے
د تاریخ ندوی جو رکھے سیاست دے
په دے لار ترقی کوئے مسلمان وه
د تاریخ علم قرآن دے ژوند کوئے
د قرآن نه اُبنی نسنه دے تاریخ
د عجمو ملک د شکو یو صحرأ وه
نه کور دوی واتر جرتر باهر ته
هیچ خبر نه وه چه بل جرتر وطن شته
بی داو بن نه لاپنور خربن روزی شتر
نا اشنادوی پنام د الف بے و و
د قرآن رُعبه ددو قومیت جو رکھے
قومیت په دوی کبئی وکسر ایت
ورنکاره د رُعبو شو مد و جزر
بیادوی و احسنر پلاس کبئی تجارت
ورسره به دوی کوه خپل شاعت
پل شان باند بنو کوئے ددو اسلام دے
پر ملک پر وطن پر کزید له ددو
پل شان عرب د علم وهنر کور شو
پر چا کبئی د علم او هنر سیالی شو
بیاروان شو د قرآن په سیاست
دوی بیا ورکه نور و نور و له سبق
لکه نن موبله را کبئی په نجر پرق

په سیالے هغرد نور و زیب تن شی
خکه ز غلی په ودانه هم پر شاپه
پر خه کبئی نن ددو خکه واره ده
خکه ددوئے دم دیولی نن لکام دے
په تاریخ ددوی جو رشو قومیت دے
دغه لار ورته بنو لے هم قرآن وه
پتاریخ باند پرته وے پُنبه د پے
او که شتر دی خوا به نر لری دی تر یخ
چه پیوند دده د نور و نر جلا وه
نر راتله خوک د باهر نه ددو ورته
بے شپو نه لاشالو نر هم د تن شنه
بے در ورتنر بورنه بل و بنن موزی شتر
یرساتنه یو اشنا دکله بزلے وو
د قرآن فتر دهر یو عرب سو پر کو
د قرآن تاریخ ددو خیال که اوچت
پر یو خل ددو غدار ی پرینبوه هم بد
دوی نر لنډ شول لے لری مسافت
بلاغت ددو شپوه وه فصاحت
هر یو قوم کوئے ددو یو خل سلام دے
مال دولت او هنر و نر برار وړ ددو
پر خوکاله کبئی عرب پوے پچیل زور شو
د کینه نه دهر چا سینه خالی شو
دوی روان که قوی خان له حکومت
چر دوی ورکھے نر وه چا تر پرق
او موبله دهنر سالی ورق-

ہسے نہ چہ دَ حیوان پشان کیا خود
 ہسے نہ جہ دے خاں پر پیاسے و بالکس
 تو لکونہ بہ بیا نوم دَ خلوت ناخلی
 ہر لچی حکہ کمزورے دَ انسان دے
 کہ ہزار خٹے بے عقل خُناوروی
 ہم داوینہ پرچم کبں لچی خورینہ
 دغہ وینہ د لچے دے ہم طاقت دے
 حکہ خام دے لچے وی کم طاقت وے
 خیلہ مورشی پر لچی باندِ ظالہ
 تہ چہ خوری ہفزد دے زوے غذا شے
 نہ بیا زور زے حاملے زانا نہ تہ
 چہ ددوی پر حملہ رہ غرض نہوی
 ہم چہ رانہ شی پر ند خوائے وار
 چہ پکوم قوم کبں زناوی ہفرست وے
 ہم کہ بند کہ خیل شہوت ہفر ہمارشی
 دہو چانہ عادتِ امراض شو ہیر
 پر طبعی عمر ہیٹو کہ نہ نشی پائید لے
 چہ دار و دھے نشتر پر یونان کبں
 یو انسان دے چہ مریض دے پر لعنت دے
 پاتے نشو خیل جو ہر پر یو انسان کبں
 ورخ پورخ امراض دد و حکد زیا تیر
 دَ نینو پچائے وھی دَ ستو کپے
 دَ رنجور پشان پہ لاریہ خورینہ بی
 پر محنت کبں مدام زہ دد و دَ زین
 پر لچ باد باند لیٹکی دد و رپینہ بی

نعمتو نہ قسم قسم دَ دنیا خورے
 ولے بیا بہ ہم دے اوسی اعتدال کبں
 کوم بنکھ چہ یو خٹے حمل واخلی
 د لچی د پارہ حمل کبں نقصان دے
 دَ حیوان لچے تندست و تناور وے
 دَ خوراک نہ ہمیشہ جو رپینہ وینہ
 دغہ وینہ دہ منی دہم شہوت دے
 دَ انسان بنکھ پر حمل کبں خلوت وی
 ہر لچی ترغذ اندر سی سالہ
 ہر حیوان چہ حمل واخلی بیا جہ تہ
 نہ پچیلہ نردے کیہ بی نارینہ نہ
 دَ انسان ہومرہ پدے کبں مرض نہوی
 نہ پر کم عمر او پے زانا نہ وار -
 چہ پکوم قوم کبں زاناوی ہفرست وے
 قول قواددوی کمزوری شی بیکارشی
 دَ پچوانہ و بالی امراض شو دیر -
 مقابلہ دَ یو مرض نہ نشی کو لے
 ورخ پورخ امراض دیرین پچمان کبں
 ہر حیوان صحیحہ سالم پچیل فطرہ دے
 ہر حیوان جو ہر سائل دے خیل خا کبں
 ورخ پورخ باند ددوی طاقت کیہ بی
 بے موسم بے پینے شو خولے تہ
 پہ لب د و باند دد و زہنہ دَ زینہ بی
 ہمیشہ سنہ پدے و باند تورینہ بی -
 دَ دمن دَ غلغله نہ دے ویرینہ بی

خو مرخو مره چه تیر شو ناموران دے
 ناموسن ارچہ پور کلی پوطن و و-
 زنا کار کنیں تہور نہ شجاعت وی
 نہ دے اہل د صنعت د تجارت و
 ہمیشہ دے نقصانی وی پر بیو پار کنیں
 نہ سود مند و پر صنعت کنیں یحفت کنیں
 کہ ہر خوراعونہ وی ہر خوریدی
 ہمیشہ دے پے کور کلی ملامت وی
 لکہ دے پچیل پردی باند سوریدی
 کہ ہر خوئے ترموی کلہ شامیدی
 نہ دخیل نہ د پردی پد اعتبار وی
 کہ د خزو د سپو پشان ہم انسان و
 کہ د غوا غوی بستان ہم انسان و
 د حرامیانو پر یورپ کنیں تربیت دے
 د پردو راہرو چاکے خدمت دے
 د اولاد پر محبت انسان محنت کوی
 د اجہا دے آباد کپے محبت
 پہ لحاظ د منفعت باند محنت دے
 د نکاح چہ خہ مطلب دے پڑ رش دے
 د افطہ دے چہ ہر خیز کنیں شہوہ دے
 د انسان احتیاج دے پر محبت دیر دے
 پر نکاح باند د زہ غوبنی اولاد شہی
 حکہ دیر کوشش کوی چہ جمع مال شوے
 پد شان ترقی کپے دے دنیا دہ
 خلو ربیخے دی روا حکہ قرآن کنیں

لاتیوشوی چر تور زن مرمیلان دے
 دے سائے خیل عصمت وہ پاکدل من و
 نن حاکم وی بیابالہ رعیت وے
 ہمیشہ بے سائے بے بضاعت وے
 نہ دہ خر برکت وی پر یو کار کنیں
 ہمیشہ وی قرضدار زراعت کنیں
 کہ ہر خویسے تینکوی ہفہ خوییدی
 دیرے شہ بے حیای بیغزت وی
 داسے نورددہ پکور مالت پردیدی
 ہمیشہ دے دخیل سود نہ تر سبیدی
 ہم دیار ہم د آشنا یزہ کنیں خار وی
 بیاد دہ بہ پر زوی لور کلہ احساوے
 پد شان کلہ آباد بردا جہان وے
 توہے چہ ددو راج دے حکومت دے
 ہر خدمت دلہ یہ جلب منفعت دے
 ہسے نہ چہ پچیل شوق دے مشقت کپے
 محنت انسان اختہ کا پر محنت
 ہم یہ جلب منفعت دا محبت دے
 د انسان حیوان یوشان کلہ روئدے
 ہسے نہ چہ یوروش دے یو عارہ دے
 د حیوان احتیاج دے کم محبت ہیرو دے
 پیر زو حکہ دہر چاہ اولاد مراد شہی
 پہ آرام وارہ خا عیال اطفال تسوے
 دہر چاسہ د اعتمدے داسودادہ
 دہر چانہ شہوہ دیر دے پر انسان کنیں

نتیجہ کہ د انسان پلاس کین نہ دہ
 خدا عبت دچا بونے محنت نہ دے
 نتیجہ کہ خواہ مخواہ د انسان بنہ دے
 پہ عمل باند ہرٹوک نتیجہ موی۔
 انتظار د نتیجہ نہ امید وائے
 ہرہ ورخ دے د ہرچا امتحان اخلی
 چہ کوم خلق وی دکار ہنولہ ورکری
 چہ دکار سہ امید لوی دانہ دہ
 چہ بیکارہ ٹوک امید لوی طامع دے
 پہ امید دنیجے باند محنت دے
 پہ امید باند رازی خیال کن وسعت
 نتیجہ رمبے پزہ کین دکار کیب دی۔
 بے منزلہ تلے نہ دے ٹوک پہ لار۔
 چہ نہ کول اونر نقطہ وی دپوکار
 دامن دے یہ امید دنیا خورے شی
 پہ امید باند دھرسہ یقین وی۔
 پہ اسبابو کارو نارد دے دنیا دے
 نن پروں چہ کوم قوم نہ پر پرواز دی
 پہ امید د نتیجہ د دے عمل دے
 چرنہ نا امید کیب دی پہ یوکار کین
 یوتزلہ ورائی کیب دی پر کار کین
 جتیاں دی چہ امید دے دجنت دے
 پہ امید باند پرینے دے عمل دے
 ددوئی خیال دے چہ دنیا د دوزخی دہ
 کاروبار واپرینے د دنیا دے

خوشے نتیجہ د ہرکار بنہ دہ
 بے دیوے فصل شو پہ بخت نہ دے
 بیا بہ پائے د اللہ ضرورۃ ځہ دے
 پہ عمل خورہ ترخہ پیالہ شوی
 دغر بخت دے چہ اسان ترخاؤں بنائی
 دیکارونہ دکار بنہ سامان اخلی
 پہ ہغو لڑے د علم و ہنور کوی
 چہ بیکارہ ٹوک امید لڑے دانہ دہ
 چہ دکار بنیجہ بنہ غواپی قانع دے
 محنت وارہ پہ امید د منفعت دے
 پر امید باند زیاتہی لڑ ہمت
 دامن لڑ کوی قدم ہلہ پلار کین دی
 بے نقطے ترسہ شوے نہ دے کار
 ہغہ کاروی ہمیشہ پائے سردار
 سوئے نا امید کین روغ سرے شی
 چہ اسباب وی نتیجہ بیا بالیقین وی
 دانتظام د دے تپے یاک مولے دے
 پہ دونت او پطاعت چہ ٹوک پیاز دے
 پیل شان د دے ایوڈہ کچھ اٹکل دے
 چرنہ ستومانہ کین دی پر یو لار کین
 پہ امید د خپل مقصد دانکی پنا کین
 ہم امید دے د رسول د شفاعت دے
 خبر نہ دے چہ عمل باند بدل دے
 او خواری نیستی پنوم د جنتی دہ
 نہ سپہ لار ٹوک دے کین د عقبے دے

پائے نہ نشی محبت ددہ یر تن کنس
 قومرہ قومرہ چیر پچا کنس تکبروی
 هر یو خیرجه لور تہ کبریٰ بنکے سکاری
 همیشه پر دلاسه حیوان باریدی
 لکه خنکله کبرجن نہ چیر حان و رک و
 لکه خنکله دے چر بل تر سیک نظر که
 هر پی دے دحفات ده نہ نظر که
 هله عبت د کبرجن علم و هنر شه
 همیشه وی نقصانی یر تجارت کنس
 رعبت د کبرجن حاکم دشمن نشی
 پائے نہ نشی هیچ اثر دده یرقام کنس
 خاکساری سر د علم سرداری ده
 عقوبت د کبرجن سری خواری ده
 همیشه پر خاکساری تالیف د قلب د
 هر یو خوی یر اعتدال سائل یکار دے
 د خاکسار سره یکاره خاکساری ده
 لکه خنکله چیریکان نری کا کانی مان نشی
 کبر بنائی هنر مند که یر هنر کپی
 جنتیان دی بے هنر کبرجن دی
 پر سیالے باند هر چاکرے جائے سپنے
 نہ صنعت پد و کنس بایے تجارده دے
 خاوندان تراوسه نہ شود تار سینے
 که هر خای کنس غلامی ددو زنا رده
 خوک بر فخر بے کماله پر نسب کپی
 هر یو کس د دے اس کرچه کتنا دے

ور تر نہ شکاری یو سبال یر تو وطن کنس
 دهغه هومره غصه و زکرو روی
 نفس چر قومرہ یور تر کبریٰ پے شکاری
 بغضه حامن د یلار نہ و یزار یری -
 یسل چنده دے پور کلی کنس سبک وی
 خلق و دده ته هم نظر د کچا و حرکه
 خوک نظر چر بس چٹان لایر دفتر که
 کتابونه پد بار شه نوم لے خرشی
 سودمند شوی چرنه دی ذراعت کنس
 عقوبت د کبرجن کبر کفن نشی
 نہ خریائے برکت شی دده کام کنس
 سرداری سر د کبره دشواری ده
 د یرد و خیلو دده نہ و یاری ده
 تکبر د زره د پاره لکه کلب دے
 اعتدال چر چا سائل دے یلار دے
 کبرجن سره هم کبر خود داری ده
 پیل شان د کبرجن پر کبر ذات نشی
 بدی شکاری یر میراث چر د پیل کپی
 که هزار خنکے محتاج د اغوسن دی
 ددو دے هنر سر اغوسن دے رسمینے
 نہ مذهب پد و کنس یائے سیاست د
 نہ خوک نسین کنس د خیل ملک د سالتے
 خود دے لا لومبے نشر حمار ده
 دنیکه یر نوم بر طمع دادب کپی
 د غرس د کچه عرب مغل افغان د

مکہ خان ددو پد و پد باند شو بار
نہ غیرت شو پکنی پاتے نک ناموس
نہ منہ ہب پد و کبی پاتے سیاست شو
پہ کار ناخلی دے د چنو نہ د چاچی نہ
ہسے نہ چہ لا لا سونہ لا یایے کپری
بے خدمت ہر انعام طمع ذلت شی
بے خدمت انعام خاص دے کلہ عام دے

ددو نشتر د امید یگان د کار
پہر کار کبی نامید شو مایوس
نہ صنعت ید و کبی پاتے تجارت شو
یہ امید کبی نامید دے د خلے نہ
ددو خیال دے چر جو نہ کار بہر خلے کپے
د انعام امید لو لے چنم مت شی
بے خدمت کہ خادم موندے انعام دے

تکبر خاکساری

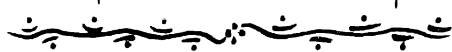
کبرجن وز نہ خلق والی گمہ ورک
انسان خر کرے خان ترخو نہ دھرجوان
ہمغروف و ترندہ ول یفرق راشی
پہر چا کبی ینان تسان کبرجو کند دے
کتے نہ سی یو د بل حنا ورشان تہ
چہ دجا خومرہ احناج دے لا چاری دہ
درسد دومرہ ہر چا کبی خود داری دہ
ہم نہ مرے دست خاورہ دے طاقت تہ
ہم ہار غہ خستہ غاور دے پرو بال تہ
عزت غواہ چہ وی خومرہ ددہ تسان
داسے نشتر دے یو کس چہ ذلت غواہ
قام ددہ نہ دے دقام نہ مرو دشی
پہر چا پورے خان مہر خکو دشی
لبعت کہوی ددہ خاکی - ناری شی
خان لہ پاتے کبرجن تسی پالت کبی

خو کہ چہ خان تر درانہ کوری بل نہ سپک
خان ترخو نہ دے فطرتی ہر یو انسان
کہ عترہ کبی دچالہ شالے فوق راشی
کہ پرند دے کہ درند دے کہ سہد دے
یونہ بلہ پیر ترس کوری جو نہ کھاں تہ
پیل تسان پہر چا کبی خاکساری دہ
خومرہ خومرہ چہر چا کبی خاکساری دہ
کہ غاورہ دے انسان خیل شجاعت نہ
کہ غاورہ یو انسان د خیل حال تہ
پہر چا کبی خود داری نشتر دے د خان
کہ خفیروی دبی بی نہ عترہ غواہی
خود داری د حد نہ زیاتہ کبر شی
پہر رو روی بی پر واشی زکرو دشی
دھچا نہ زار اخلی ازادی شی
ہر سہے سوزے ددہ پیر نو دیکت کبی

دینیتون دپارہ علم و ہنر عار دے
نہ شہید جنتی لاخان ترخو بن دے
نہ حیا غیرت ورزی او نہ شہ مہدی
خدا پر نیسے کبرجن نہ دے جہان کنیں
پانے نہ شو پر رمی غمہ دوران کنیں
چہ ترخو پور دے کنیں خود داری وہ
ترھے پورے دے دے پکور بنادی وہ
دقتیر کدا اچنیلہ دا شیوہ دہ
چہ خادم تنی کبرجن میترہ بہ پائی

دغہ ہس دجہ میرا پاتے دیلا رکے
دجہان دے فیتھو دے مُسلم مخ دے
پہر خٹے کنیں دوزخی پردے سو رہی
کبرو یہ بیماری دہ پیر انسان کنیں
چہ کوم وقتِ کبر دا غے یہ شیطا کنیں
چہ ترخو پوری مسلم کنیں خاکساری
ترھے پورے 'ازادہ' 'ازادی' وہ
خاکساری دسہرا زسہری خیمہ دہ
خاکساری تل دے محمد و م سہ نبالی

وقت

جہ چاقو د وقت او کہ د غنیمت دے
 بیا کله خله کوئی انسان د بخت نہ
 چر خو ک قد د وقت نہ کوئی دلت دے
 چر مطلب د الله قول قد د وقت دے
 او د وقت دے د مخلوق د خدا خدمت
 زراعت کمر سیاست واہ خدمت دے
 ہر ساعت د زمانے دے غنیمت
 بے محنت د آرام خائے دے جنت
 منزل دے کنیں دے د خائے د قیام نہ دے
 ادبہ نہ وینی دے اورے عزت
 دھغہ نہ نالائق نشتہ نا کارہ
 دہ حرام پر انسان روزی تیارہ
 ہسے نہ چہ کینی کہتے تہ د پلار

بدنیا کس چہرہ قد خیر کے وقت دے
چہ خوک وانحلی فائدہ د عزیز وقت نہ
ہمیشہ د وقت یقلد کنی عزت دے
مقرر حکہ پو وقت وقت عبادت دے
بدنیا کس د ہر خیز شتر دے قیمت
کہ صنعت د کہ حرق کہ تجارت دے
نہ جاروزے یہ لکونو تیر ساعت
بدنیا کس د افرصت دے د محنت
دادنیا د محنت حلے د آرام نہ دے
شہہ اور روح چترہ و خوک یفعلت
یو ساعت چترہ وی انسان بیکارہ
خواخواہ انسان لردہ پکارخہ چارہ
خواہ مخواہ د ہر سپے کوئے خہ کار

دَدَنِمَن دَعَلَامِی پِیخَال حَلَدَه
 هَمِشَه دَا زَادِی قِیمَت وی سَر
 نَمَز هَم پَاتِی دَقُوم اَو نَر عَصَمَت شَر
 هَمِشَر یَکِن مَنَت دِی هَم زَارِی دِه
 بَیَا کَنَدَه یُو خَا لَی کِن نَاسَت سَکَارِی وَ
 چَه اِیثارِ پِیَا کِن خُومَره شِجَاعَت دِ
 هَر جَا تِیرَه کُپَ قَصَره بَنِی لَامُور تَه
 نِیم لَی پَر یَسُودَه خِیل کُور دِ بَی پِی خُکِن
 خُز بَی رَا وِ پُخَر بَی خُخ کَر دِ عِیَال
 یُور مَی وِ رُسْتُو پَر نَر یَسُود وُحَان
 تَا پَر اِیَنِی وِ رُسْتُو دِی کَه نَه دِلِیرَه
 مَارَا وِ پَی دِی نِیم مَالِدِ لَی کِن غُورَه
 تَا پَر اِیَنِی وِ رُسْتُو خَر دِی اِی نَامُور
 یَا کَ اَللَه تَر دِی سَپَارَی مَآ اَطْفَال
 لَکَر خُکِن کَه چَر یَکَر دِلِیل سُول دِ
 پَر تَبْلِیغِ پَر اِشَاعَت تَعْلِیم عَزَال کِن
 خُوجَه سَابَه غُورِیدَه دَد وِ پَر تَن کِن
 خُغَن خُغَن اصْحَاب پَکِن شَهِیدان شُو
 پَر نَادِی وَلَه زَر رَا وِ پَی یُو خَلِی
 چَه دَتَن لَی نَر خُماند کُومَ وَا ز شُو
 پَر کِن دِی وَلِد هَفَر لَاس کِن بَل لَطَر کَه
 پِل شَان هَفَر کِن دِی لَ لَ لَ وِ لَ سَم لَه
 چَه کِن دِی لَ رَا نَدِی لَ لَ وِ لَ م یَز لَ تَه
 اَو کِن دِی لَ دَا وِ کَ پَاتِی مِیرَات شُو
 حُکَه نَر وِه دَجَوَاب دَد وِی جَهان کِن

نَن دَ کُفَر دَ اسلام مَقَابِلَه دِه
 پِل نِیا کِن دِه رُخِیز قِیمَت دِی زَر
 غَلَامِی کِن دَقُوم پَاتِی نَر دُولَت شَر
 غَلَامِی کِن مَیو سِی دِه لَ چَارِی دِه
 دَعَلَامَانُو یُو تَر بِلَه بِیزَارِی وَ
 هَمَت وِ کَی سَمَت رَا غَلِی پُونِی وِ قِیمَت
 اَو چَت پَاسِید لَ یُو لَ لَ پِل کُور کُور تَه
 عَمَرَا وِ لَ وِ نِیم مَال دِ نِی خُ کِن
 وِ رِی هَر چَا پِل اِشَان رَا وِ وِ مَال
 دِ رِی سَدِیق اَکْبَر رَا غَلِی مِیدان تَه
 یَا کَ رُسُول وِ رَتَر وِ پِل چَر اِی عَمَرَه
 عَمَرَا وِ وِ پِل چَر اِی نِی سَر وِ رَه
 بَیَا صَدِیق تَر یَا کَ رُسُول وِ وِ دِلِیرَه
 صَدِیق وِ مَارَا وِ کَ دِی یُو لَ مَال
 دَ صَدِیق دِ پَادَه بَی خُدَا رُسُول دِ
 پِل شَان بَانِی اِیثار وِه یُو جَا کِن
 هَم بَه یَا دَد وِ اِیثار وِه خُکِن کِن
 دَا حِل بَر جَن کِن دِ رَا صَحَابِ رَحْمَان شُو
 اَو بَه وِ غُورِیَن مِیدان کِن یُو زَحْنِی
 دِه رَا وِ پَی خُغَن تَر نَر وِ چَه اَو ز شُو
 دِه اَو نَر سَکَل کِن دِی لَ لَ لَ وِ لَ وِ رَکَه
 بَیَا هَفَر هَفَر کِن دِی لَ وِ رَکَه دِ رِیم لَه
 دَ لَ سَم نَه کِن دِی لَ بَیَا رَا غَلِی اَو لَ تَه
 پِل شَان هَم یُو زَحْنِی تَر وِ فَا ن شُو
 چَر پِل شَان لَ اِیثار وِه مَسلَمَان کِن

ایثارِ قربانی

لکہ تھکے چہ ہر تیز یہ طبیعت دے
یہ ایثار باند دا توں جہان و دان دے
دورینے پہ ایثار کیں فیصلو نہ
بنے میوے و رکوے و نئے پروقت و وقت
پل شان پر چاکیں قربانی دے -
ہر حیوان پنحال و لالہ سرہ تیر دے
خومرہ خومرہ چہ پچا کیں محبت و
خومرہ خومرہ چہ پچا کیں دی ایثار
خومرہ خومرہ چہ پچا کیں قربانی وی
قربانی چہ چاکیں نہ وی بے غیرت وی
چہ ایثار پچا کیں نہ وی بے غیرت و
چہ پچا کیں دا اوٹاوی حکمران و
یہ ایثار باند د قوم حالت درست شی
پر قربانی باند سائے تل و وطن شی
پہ ایثار کیں د مخلوق د خلد اخلاص دے
چہ احساس پچا کیں خومرہ د عصمت و
چہ کوم و وقت پر جتیا نو کیں ایثار و
کمرانہ دے تر خیل عصمت مسلمانی و
یوہ و روح پر مدینہ باند حملہ و
نرخہ مال و نہ دولت و نہ وسلہ و
د قریش و دار میں پد وی حملہ و
یا رسول وے چہ دا وقت د ذاتا
قربانی پکین پکار د سا و مال دے

پل شان قربانی ایثار فطرت دے
یہ ایثار د مور لوے شوزے ناوان دے
پہ ایثار د غریب و بے سپہی کلونہ
دھر خیز دے ازلی دا طبیعت
چہ احساس خومرہ د چامینہ جانی دے
کہ کید دے د اولاد پچائے کیں شیدے
قربانی خومرہ ہنر کیں تجارت وی
ہنر ہنر پل نیا کیں وی روئدار
مال و ملک د ہعو خومرہ مالی و
ہمیشہ پردہ دے و ماتر عصمت و
کہ ہزار خیلے خاندن د پردہ دولت وی
پہ خوں نہ لوی اوٹا دا غلامان وی
چہ بریوے وی ہغوی وارہ اوچت
چہ قربانی پر ملک کیں نہ وی د دشمن
قربانی کیں د مذہب د قوم عصمت دے
نہو رہو خومرہ ہنر کیں شجاعت وی
چہ مشکل و ہنر دے و تر اسان کا روہ
حکے دے کیں پردہ لویہ قربانی و
د احساس و ہنر و وقت لویہ جملہ و
یوہ دوی سنخہ د حق بس کلہ و
خونڈ کرے دے یہ بدلہ دا کلہ و
ہمیشہ پر ایثار کیں د جنگ کا د
زندگی د غلامی پردہ و بال دے

خوځوی زاړه اډوکی به د پلار
 یو توبله غلامی دی ماره کړی
 لکه ښځه د خاوند نه چر و پرېږدی
 په اډوکی وی دوه روڼه ښتی شکور کښ
 چه ایتار پیا کښ نه و ماشومان وی
 په شوځی باند قومونه ښکته کړی
 په رخا کښ جنتی نوم دے بیمار
 چر دد و جذبات ژوند ته هم ایښا
 بیا دوی او کوری د نوی تعلیم زوړ
 قومیت پخپله ښائی سیاست
 بیا دے خو د داسی خلقو خلافت
 ځکه دے نن د قومی تعلیم ناظم دے
 لکه ده د فو بانی یژند لے لار
 و لے ده به د غبر قوم کوه سلام

لا به وی د لچکانو ناموس دار
 غلامی د دوی جذبات دی سار کړی
 ازادی د دوی پخپل کښ نه پرېږدی
 قربانی لکه د سیووی ددو گور کښ
 قربانی چه چا کښ نه وی غلامان وی
 په ایتار باند قومونه پود تر کړی
 نن پکار دے په تعلیم باند ایتار
 اخلاقی تعلیم پکار دے د قرآن
 چه د دوی ته اخلاقی بیماری پوړ
 د اقوان به ورتراو ښائی قومیت
 شجاعت همیش رازی په سیاست
 پیژند لے نن د قوم مرض خادم دے
 که بیایه د ښتون نه وی ایتار
 و لے داسی به محتاج وه لا غلام

زراعت صنعت

ده کوو به پر دی زمکه زراعت
 زراعت به ده کوو هم عبادت
 خدای دے ایښی دے د ځمکې د افطرت
 تیوه وی څوک څخه خاوره باند وفت
 قدرت ایښی دے پد یکنی برکت
 پروکلی پر پلي کښی قوت به فت
 زراعت د هرا انسان دے بضا
 که فقیر دے که خاوند د حکومت

دب آدم لوه چه ورکه خلافت
 داسی دے د روزی وه کوزید لے
 لا تراو سه سلسله د غر جاری ده
 څوکه پر غوښه گذاره کوی دین دی
 دارملاریه زراعت د هرا انسان دے
 دیوے دانی نه خود څونه خوشی
 د اکیمیا پر زراعت کښی ده رب ایښی
 هر سړی ده خوله نیو لے زمیندار ته

د ايتار نہ قربانی وہ پکس زياتہ
 ہم پزور کس قربانی وہ ہم چو انگس
 هرہ بنکھ بہ ولاہ وہ چنک کس
 یوہلک کہ خان تیار دبد جنگ لہ
 پاک نبی ورتہ وبل چہ ترہلک لے
 چہ تر جنگ کو لے نہ ترے لار شہر بہ تہ
 دمکری خاکس شوہلک پر نوکو
 پاک رسول خوانہ تر دے کہ دیو خوشحال شہ
 پر کس کس حکم دہ مرہ قربانی وہ
 ددو حکمہ پر چا حکم رانی وہ
 بنہ عزتہ وہ ددو ساتلے د اسلام
 تولہ کتہ وہ ددو دخل آد پارہ
 ددو لیلے وہ ددو کتہ ہرہ لارہ
 ہمیشہ بہ لاس نیوہ ددو دیو تو
 لکرن چہ دیو تو پیر چنے بدی
 تولہ ورخ ددو دھولہ دہ غدارئی
 مال دولت شود مسلم د عیش دیارہ
 تجارت ددو لے جو رکھے پچیل کو کس
 نہ ایتار ددو پیر گندہ پہ یتیم شتہ
 ہر سامان ددو ددو کورد بل وطن لے
 تولہ ایتار ددو پر خیتہ لاپرن دے
 نہ خر کار لے پر ملہب یہ سیاست شتہ
 لاپہ علم لاپہ بنادئی ددو ایتار وی
 غلامی ہرجائے ددو حکم زار دہ
 لایتار ددو د غیر قوم چاکم وی

لاددوی نہ مہانی وہ پکس زياتہ
 ہم نیچہ کس پھوچی نا توان کس
 لادزوے اولاد رو رخاوند چنک کس
 ورپسے راغے یوبل دھغہ تنک لہ
 دشمن پر یوخوان باند تر سیک لے
 رسید شے کلہ وکے دخوان سرتہ
 برا بٹے کپہ او بہ کہ بہ قد سوکو -
 ہر یوخوان بیایہ سیالے دجنگ پچمال شو
 چرک لے دوی دنیا رشتیا فانی وہ
 چرید و کس دیو ایتار و قربانی وہ
 ہم عصمت وہ ددو ساتلے دخیل قام
 پاتے شوے ددو کس یونہ وہ نادارہ
 دو لے نہ عار وہ کر زیل ہسے بیکارہ
 دو لے وھلے چرتہ نہ وہ ٹوک یرتو
 یہ پکے تو جانل دواخلی بیائے پروردی
 تولہ ورخ ددو ددو فریب ددو مکاری دہ
 پر چا چک لکوی د کیش د پارہ
 یو تر بلہ سہ سوزی پچیل اور کس
 نہ ایتار ددو ہمسایہ قوم پر تعلیم شتہ
 ہم پغارہ کس ددو پردے کفن دے
 ہسے نہ چر پچیل قوم لایوطن دے
 نہ پکے کس قربانی پچیل عصمت شتہ
 ہسے باند شومان تہی د قوم کاروی
 چر ددو لارہ خطا کرے د ایتار دہ
 لاکچہ تر د بازار بہ لوی حاتم وی

شومی سخاوت شجاعت

سخاوت دے اورے دے لوے عزت
 نہ چور کھی حان فقیر کھی نوادے
 احادیث شہر دیریدے کنس دحضت
 مبد رجوی قیامت کنس پہ لعنت
 ماو تاسخنہ لاس خیمے دی سلامت
 دمسجد پل خنے لوٹے مرمت
 دسویں کنس یتیم واند خدمت
 دوموہ فشر د غنی د سخاوت
 دو خورے نو نان نردے سلامت
 سخاوت نہ ضرور ندے شجاعت
 ترخاصہ دی دشجاع قوم سخاوت
 چالیدے دے یوشوم کنس شجاعت
 همیشه وی ورسنویاے ملامت
 ملاست به دے ولاہوی اقامت
 نہ پہ کوروی نہ باہر ددہ عزت
 نہ پیم وی وی شوک عثمان د کبد بخت
 قول عمرگ ددہ راضی دی کور مالک
 چرید کوی بخیل نہ دے خلافت
 پائے نہ شی مال دولت ددہ عزت
 ہم بخیلہ د خنداشی د مالت
 نہ د قوم نہ د ملک اوکے دو خدمت
 داسنت دی د خاوند رب العزت
 یہ شومی دی تیج شو ہر دولت

سخاوت دنیا کنس نہ دے سخاوت
 سخاوت ورکھ زکان و صدقان دی
 دغہ حد سخاوت دے یقران کنس
 دچلا حد نہ چر شوک وری مبد رشی
 سخاوت پمال دولت یوازے نہ دے
 دپرکار ونہ یہ پیسوی دیر پلا سو
 پرچا باند خدمت د مخلوق فرض دے
 د خدمت جزا دہ لویہ یقیامت کنس
 اهل الله ملام پہ نیم کیدہ کورزی
 سخاوت او شجاعت جو انوری دہ
 شجاعت بی سخاوت کیدے نہ سنی
 بخیلی د نامرد او خاصیت دے
 یہ ہیچ کار کنس برکت د بخیل نہ وی
 موخے او دس ہم د بخیل نہ پکار پری
 ید یا کنس د بلے سپی پیشو بشی
 نہ ددہ پخوشمالی شوک خوشمالیری
 نہ د خیل نہ دیر دی دیار شنای وی
 بخیلی مانع ہمیش د ترے وی
 مبد رد خان دشمن ہم د اولاد وی
 درپرد خاور پس ددہ اولاد سنی
 شوک پونہ کنس بخیلان او کنو سادی
 د بخیل نہ مبد رتن پیدا کیوی
 مبد حکم پونہ کنس شو بے شمار

لادھقان او دھاتم سہ فوق تہنہ
 کہ اسان دے کہ پرند دے کہ چرند دے
 امیری زمینداری سہ یوہ دہ -
 چیلے زمکے سہ دیر انتظام غواہ
 ولے بیاہم دصنعت ممکن عبتا دی
 ذراعت چہ پاتے نہشی بیا مزدوشی
 دصنعت خاوند کرناست دغا پس دی
 برغضب پہ ذراعت کن چرک دادے
 نہ تعلیم پدے کو لے مور و بلا رشی
 نہ صنعت نہ تجارت حرفت کو لے تی
 لانز کورہ کرم دین لا تر بہی نہشی
 وکوم قوم چرکزارہ بس ذراعت تی
 ہمیشہ ددے پسر باند وی خاور
 چہ تقویٰ و رسہ نہ وی شیطانی دہ
 لکہ نبتی چہ دوہ سپی ی یہ اہو کی
 توالہ کتہ وی ددوی د بل د پارہ
 ہر ہنوسہ ہمیش علم پکار وی
 نن پرون د زمیندارو د غر حال دے
 نہ پہ سود باند بوہیں نہ ہیر زبا
 توالہ کد رانے پر شملو د غور د بادی
 نہ دوی پوی یہ ذراعت د اصلیت
 د ادم د وختو یوی بلہ نہ شوہ
 د صنعت پونہ راج د نن پرون کن
 ذراعت خوبہ نیستی دہ یک ملک کن

لادھقان پہ سخاوت کنی د اوچت
 دہ د واپ و کزارہ پہ ذراعت
 سہ یو دے ذراعت او سلطنت
 ہم بلیتی رسالے جاہ و حشمت
 پاند ارخین دے پد نیا کن دصنعت
 نور د گہی دہ کن نہوی لیا قٹ
 د نیستی پرستہ کو نہ وینی حاجت
 لوی واپہ دی نو لاختہ پہ مشقت
 نہ کوی نہشی د سرہ بل تجارت
 توالہ ورخ خوری د زہ وینے مشقت
 د خوراک ہم دیتی نہی عاقبت
 عیش عشرۃ ددے خاصہ نہی جہالت
 ہمیشہ دے غلامان وی رعیت
 حکہ وی مدام پدے کن شارت
 دوی نبتی کار غر بوسی اہ اوچت
 توالہ ورخی گوزہ وی دسو حجت
 نیوی نہشی بی تعلیم خائے محنت
 د تعلیم دے ددے توالہ ذراعت
 مال ددے شود ہند انو غنیمت
 کالو سدی دے و لاہ یہ عدالت
 لکہ خٹکہ د یورپ دے ذراعت
 ہضر جغ ہضر مالہ دہ ہضر رب
 توالہ جہان کن راج غور د صنعت
 د خادم کلہ شوک اوری نصیحت

دود دے پتو لہا باندِ عظمت
پاتے نشونیک اخلاق ددوئے دولت
یونز بلہ شو پیل دے کبھی نفرت
نہ عزت شود دے پاتے نہ عصمت
ہم پر یکیں قومیت دے سیاست

پہ قرآن چہ خوروان مسلمانان و
چہ دے واخست سیاست قزانے پرینو
پہ خائے جور و جفا دے پیشہ شوہ
پہ خائے کبھی غلامی دے زنا رشوہ
تر خادم رسی تینکہ د قرآن کرہ

پنچ پنچ پنچ پنچ پنچ پنچ پنچ

محنت

غفلت پرین دے نور و کرے سبقت دے
چاہہ کرے د خیل ملک قوم خدمت دے
د نور چا ہول د محنت د یارہ وقت دے
چاہے کرے چہ بہے وقت یغفلت دے
یہو چا شود ارحمت پتا رحمت دے
تا بند کرے ن پچان ولے رحمت دے
ہمیشہ د کار د خلقو خائے جنت دے
یہ انسان فرض د مخلوق د خدا خدمت دے
دالت شو بول کاروان ستا یغفلت دے
د حیوان د بل د یارہ بول محنت دے
تا کھلے بس د لو بو عزیز وقت دے
پر حیوان کتہ سرے د بل زینت دے
د ادنیادار انوار بند محنت دے
د انسان د استعمال ہر یو طاقت دے
خو غوندہ شو کہ شکر کی کبھی پر محنت دے
نا راستی کبھی ہمیشہ خواری ذلت دے
بیا پر مونہ باند اتلو کتے تیر ساعت دے

محنت او کرہ مسلمان بند محنت دے
د ہغو تختو نہ کرنی پر اسمان کبھی
تا کھلے دے بول وقت د عیش د پارہ
چہ ناراستر و دھغوی وارہ راست منہ
د مکے بول درانہ بارونہ دا ویت کولہ
د روانے بندے پر راستے پاک اللہ دی
د بیکار د دوزخ خائے د یہ عقبہ کبھی
لاس او خچے دی رب د کرے کار د پارہ
لاس و خچے د شلے کوی جہالت دی
محنت ہلہ بہ خائے نیسی چہ عالم تیر
نہ کارشتہ نہ وز کار لکہ ماشوم نے
دا چہ کار بولے کار نہ دے دایکا ردے
دا چہ تر بیکارہ کرنے حکم سیک شوے
ہر یو خیزیر استعمال باند بشر کبھی
دیکبھی شک نشتر چہ ذرق اسمانی دے
پہ محنت باند نیستی د قوم غو خیزیری
مونہ کہ بیا محنت خواری را و اخلو کار کبھی

دَہوڈی مال لہ غازی اللہ بیل کسری
 سخاوت دَہڈ رنجل منہ کبی لارہ
 دَخیل حد نہ چرووزی ہنر خوار پر
 دَخادم قول شجاعت دَیر قلم کبی
 عیش دَعوی شی دَعو و دَعو تول محنت
 تول احکام دی پہ اوسط د شریعت
 د ہر شہزاد پارہ حد دے شریعت
 لادہ دے لاس و خیو کبی سخاوت

سیاست اور مذہب

بے لکام نیلے اس دے سیاست
 چہ سوری پہ بے لکام اس کو
 چہ پسر د ابو کوزی تل د ویدی
 دخیل حد نہ چرووزی ہنر کبی
 عیش عشت پہ حرام د دنیاشی
 دخیل حد نہ پر و تو شہی بے انصاف
 اخلاقی کمزوری زیاتہ شی پد کبی
 یہ انسان کبی طاقت نہ متضاد دی
 ہر طاقت لہ خیل وقت اخیل مقام دے
 سیاست کبی د دوار و تمزور کبی
 سیاست تنظیم د ملک و دخیل قوم دے
 د دنیای تنظیم مدام کہے مذہب دے
 بل مذہب کبی نہ اخلاق نہ سیاست شہ
 ہر مذہب ترخو ہی د خان د پارہ
 سیاست مدام زہیدی نوے کبی
 یوم مذہب د پر قول د خونی کہے
 سیاست سرع مذہب د پر لازمی دی
 شہ قرآن کبی سیاست اور مذہب الہ

بے پایاب سمندر دے د ہیبت
 عقوبت دے یروا تہ دی پہ لغت
 عقوبت تختہ تختہ شی دے تخت
 معلوم نہ دے چاہ حد د سیاست
 شی پہ باند دیران ناستر د تخت
 بے انصاف تباہ کبی سلطنت
 سیاست لہ یکاروی نہ خصلت
 متضاد د دنیای دے ہر طاقت
 د مذہب د یمنل حای راول پوقت
 نتیجہ د بغاوت وی ہلاکت
 ہم د بل خان سار دی پر حکمت
 بے مذہب ہر تنظیم دے شارت
 بس اسلام د ہم اخلاق د سیاست
 نہ حقوق پرید دے د بل نہ وجاہت
 د ن و رخ صبا بہ نہ شی سیاست
 سیاست خونی کہے دے ہر طاقت
 د نظام د پد نیا کبی قدرت
 مون پرینے د دوار و د عادت

لا تراوس چہ دانوم د خلافت دے
 تجارت سہ دوی کرے اشاعت دے
 نہ پر جگہ نہ پر دعویٰ نہ ورثہ دے
 ہر لو کرے اشاعت لہ سیاحت دے
 تجارت یو بنہ سبیل د سیاحت دے
 سیاست سبب د ہر یو سلطنت دے
 دغہ قول د شیخ سعدی ساک حضرت دے
 خٹکے ورک د جنیابو خلافت دے
 لاجہ یانی پہ رحلت کنی د تروق دے
 بن د دوائے خرمند او معیشت دے
 حنون خومرہ مذہب سوسیاست دے
 بن د دوائے حنون کوم نسبت دے
 بہ تیارہ کنی بیا جا کرے سیاحت دے
 ہمیشہ د مسلمان کار اشاعت دے
 سیاحت پسے بجملہ سیاست دے
 اسامت وے مانع د تجارت دے

خلافت چہ دہ ملک د مسلمان وہ
 قول جہان کن کوز وے تجارت وہ
 پدا شان باند خور کرے د اسلام دے
 ہر سہے د دوائے عالم بہ پر مذہب وہ
 تجارت بنہ ذریعہ د مال دولت دہ
 سیاحت سہے خبریر سیاست کرے
 چہ یکور کنی کا نوہ ناست و بوخہ نہ نہ
 اشاعت او تجارت چہ دوائے لال
 پاسہ و یخ شہ جسی سیاحت او کرہ
 بن پروں کنی قومونو خہ کن ران دے
 د دوی خومرہ و پانڈ شو سیاست کنر
 تجارت او سیاست مذہب دے وارہ
 اے خادم محکم شہیدہ وقت تیری پی
 مجمل خان بن مبلغ نہ د اسلام سد
 اشاعت پر سیاحت د باند او کرے
 تجارت د اشاعت سہ بنہ کی پری

خاموشی

خواہ مخواہ ہر ہوشیار و چرخ خاموشی
 دھغہ میخوہ د ہیجا باور نوی
 چہ کاواک شی ہمیتہ کوی لچری
 د کاواک د کلام خہ قدر نوی
 ہمیشہ پر چہ خولہ عقل میخوری
 جہ بیجا یہ توک عبیری بیوشی

چہ دچلبے سہ خولہ نروی سرپوشی
 جہ د کوم سری پر خولہ باند سری
 ہمیشہ وی د خاموشی پر نول خبرے
 د خاموشی پکلام کنی بد ر نوی
 یعتبت خبر و تل عقل کمپی
 چہ کلام لہ مقام کوری خاموشی

ہفتہ شوک محنت کو لی دنیا کیں
جنتیانو سینہ قدر د وقت بستہ
شبه او روح محنت کوہ تر پر کار کیں
پتہ نہ لی چرچا قد د خیل وقت دے
دوی پر سب مشقت کھل محنت دے
کہ جنت دے ہم خادم پر محنت دے

تجارت - سیاحت - اشاعت

دار مدار دے دنیا پر تجارت دے
پہ دنیا کیں غورہ کسب کر دے
دائیمہ وہ ہر مومن لہ غورہ شوے
ذریعہ د اشاعت د خیل مذہب دہ
چہ تو حق پورے اسلام کن تجارت وہ
تجارت او سیاحت لازم ملزوم دی
مال دولت بہ تجارت باند زیا نیوی
بجارت یخیل صنعت حرمت یکار دے
بے صنعت تجارت بس جواری دہ
تجارت د ملک پمال باند پکار دے
دہ ملک بہ تجارت باند ملک خوار سی
ہفتہ قوم د غلافی نہ تھی و تے
ہر پنتون تہ د آئی ناستر بیغور دے
تول ملکونہ تونہ واختر ہند و انو
ہم پتہ باند کتے مال دولت ستی
اشاعت د خیل مذہب پکس کیلے سی
تجارت سہ رو بنی علم پکار دے
چہ عالم تھی ہم تجارتی ہم سیاحت
ہر یو قوم دے رسیدے خیل منزل تہ

ن پروں کیں سلطنت د تجارت دے
دغہ حکم د اللہ ہم د حضرت دے
وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ سَبِيلًا ایت دے
ہم بدے باند روان تول سب است دے
پرخاے دے دے نیر شوے سلطنت دے
ہم دے سرہ نیکے سیاست دے
بد بنا کیں داسبیل د پر دولت دے
ے صنعت قلی توں ہر تجارت دے
دہ ملک دباوہ تول ددہ محنت دے
سیاحت دے کیں نونی دہ مال دولت دے
دعہ طوفی د غلافی دے ہم لغت دے
جا اختہ چہ یاس کیں تجارت دے
دے خیال دے زراعت کن شرافت دے
دوی بوی نردی چہ بویار کیں برکت دے
ہم پتہ کیں سیاست دے خلافت دے
ہم پتہ کیں سیاحت دے عیش عشرت دے
دے علم بلد پارہ تول محنت دے
بیاد دے حق بد بنا کیں خلافت دے
خیل منزل کیں پرخا عیش عشرت دے

دغحرص دے شہوت دے لواطت
دادحرص دھم وارہ شرارت
بے محنت بہ خوک خھر کھری قناعت
داقران دے قناعت دے سبجاعت
پنجد مت کنیں ہم بیکار دے قناعت
هغ کس لید لے نہ دے چا بد بخت

چہ حرص شی پشہوتہ کنی زنا کارشی
داچہ خرفسادیمونہ کنی دے راعلی
پہ قناعت باند پرینے دیو کار دے
مونہ کہ غابہ دقران حکم نہ کیبہوہ
تہ قانع پنجد قیمت اوسہ خا دمہ
پنجد مت کنی چہ هقوق قناعت وکری

هنز۔ کسب

هنزبہ دے چہ د ملک قوم زینت دے
دھغوق پدیا کنی سلطنت دے
بی کسبی دھرمیری طوق دلعت دے
محتاج نروی چرخاوند خوک صنعت دے
چرکوم قوم سر هنز دے پغزت دے
ورسہ چرنیک عملوی دغربخت دے
پعمل باند دھرمیری قناعت دے
داچہ وینی دھغودلا سوقت دے
چاموند لے پر نسب باند عزت دے
بے هنزہ هریولوی نسب ذلت دے
چہ گزراں دچا دلاس پہ مشقت دے
حکھ خوریدست جهادده عظمت دے
حکھ ورک یتول جهان دده عزت دے
دیورپ دپارہ پول ددو محنت دے
چہ دچا دبلپلاس کنی تجارت دے
ذریعہ ئی چرمعاش ملازمت دے

کسب بنہ دے چہ سبب داد دولت دے
پہ کوم قوم کنی چرندھب صنعت حرفت دے
دادنیا یہ کسب کرو دہ ودا نہ
چہ بے کسب وی ملام هغرناداروی
بے هنزہ همیشه دینزہ مرے وی
دھوسر خونہ خولہ لاهنز دے
بے د بخت هنز ہیچ نہ پیکاریزی
دیو تیوشوی پہ اسلام کنی هنز مند دے
همیشه عزت پعلم او پہ هنز وی
نن پروں دبی هنزہ قیمت رشتہ
هغرمرد دے چہ احتیاج نرلری بل نہ
نن پروں دهنزدوردے یورپ کنی
بے هنزہ چہ طبقہ دہ دایشیا دہ
بیاج کوپول پہ بازار دیورپ کوزی
هغہ قوم دغلامی نوے نہ شئی
ازادی پہ هغہ خلقو دہ حرام

ہسے نہ چہ ہر مقام دھوکا م دے
کہ غضب دے کہ غصہ دہ بہوشی دہ
د مطلب یچاے خاموشی سگ شیداوی
دھولہ خبرہ خبرہ ہم سوغات وی
چہ پچولہ کنی بل وھی د اچالاکی دہ
لا پچولے کنی د خادم دی نن خبرے

دامتل دے ہر کلام لوہ مقام دے
د انسان اخلاق رعب خاموشی دہ
پہرے کنی وارختا کاواک چ پروی
چہ د چا خبرے لہ عمل زیات وی
بے پوشینی چہ وینہی کاواکی دہ
لا پچولہ کنی د صدف دے مرغلوے

بسم اللہ الرحمن الرحیم

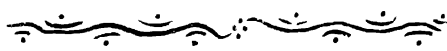
حوص قناعت

د کا فوظلم خاصہ دی شہادت
قناعت خیل حد ساندی امانت
پر کوشش باند کتی مال و دولت
ورتر پر پردی دین ایمان او عبادت
اُورید لبس پچیل حد دی قناعت
ددی حد نہ اوہیل لدی ضلالت
قناعت داد مومن دے دیانت
شدید یکین ساری ہم امارت
حکے بد شوید نیا حنونہ حالت
قناعت پر پردی مالوی سخاوت
د خوارئی کو و د خدا نہ تسکایت
مذہب پر پردی تی روان پر سیاست
بے لکام نیلے اس دے سیاست
خوہ وی پرہ لارہ سلطنت
داتے نہ شی بے انصاف کنی قناعت
ذر ذرہ د خدا سپک کری ملامت

د مؤمن صبر خاصہ دی قناعت
قناعت خوارئی نیستی تیر و نہ دی
طلب چہ د دنیا کو زی حرص نہ دے
حرص ہندے چہ شہ ورخ یحان یوہ کو
چہ د حد نہ خوک باہر تھی د غر حرص دے
تو لحد نہ دی خودی رب قرآن کنی
پر حد نہ نو د قرآن کنی چہ خوک اوسی
د احد د سہے سانی دھرا فلاس نہ
نن پرون موبن پرینے قناعت دے
تو لہ ورخ حنون پر دے غوبے خوراک
تو لے لارے موبن پرینے د قرآن دے
قناعت چہ چا کنی نہ وی ظالمان شی
چا تیک کوے سیاست باند خیر خان دے
تو لہ ورخ پردی ملکونہ سہ نغاری
سیاست کنی انصاف نہ دے پائے شوے
خود غرض شی ہم حرص شی جہاسو شی

ہم لازم پہ ہر سہری دغوڑ پال دے
 چہ حلال کاح کوی ٹوک دیا ت دے
 چہ حلال گتی پہ لاسو عبادن دے
 چہ سائلی دلتہ خان چا انا نت وی
 ہم پدے مضمون بیان تو زدن دے
 ہمیشہ وی پہ بستئی لو لے حو ار
 نہ پر دہ اعتبار شے پاتے د خہ کار
 دہ تر لارے بندے نہ وی دیو پار
 ترھنے ددوی پکور کیں خلافت وہ
 ہر کار ددو زخی کیں دیات دے
 نہ اعتبار دے ددوے یانے پر ہیو بار کیں
 دسے خاوند سوو رانڈ ہر کار کیں
 کہ ٹوک خان دے ہم نائن دے پخانے کیں
 جہ ددو نن غلاری دقوم شعار شوہ
 بولہ ورج ددو فریب دچالاک دہ
 نہ سائلی اند مونہ ددو سلیم دی
 دے کیں شک لشتہ بے شکہ ملامت دے
 حکمہ کارے د مخلوق د خدا خدمت دے
 ہیسے نہ چہ دیر نفلو نہ سعادن دے

چہ بچا پر ٹوک نظر کوی و بال دے
 چہ بیٹا بہ شہوت خرخر کوی خیانت دے
 چہ حرامویسے کوزی خیانت دے
 ہنغہ ٹوک بس پر لحد کیں سلامت دی
 بولہ ورج دا ابتلا دا امتحان دے
 ہر خائے دی د خائے کو تہ بیو یار
 چیل پردی وایہ ددہ نہ سی ویزار
 پہ تنس لاس گذران کوی دیانندار
 چہ تو حق پر جنتی کیں دیانت وہ
 نن پرون دجنتی کار خیانت دے
 نہ سودا ددوی کر دہ پر بازار کیں
 نہ عزہ ددو دے بانے پہ سرکار کیں
 نہ ددو دمانت شہ پر دھقائے کیں
 غلامی دجنتی حکمہ ز ناز شوہ
 بولہ ورج ددو دھوکہ دہ سفاکی دے
 نہ دکونہ پمال ارنہ دیتیم دی
 خادم کوئے بچل خان کیں خیانت دے
 خدا ور کوئے نن توفیق د دیانت دے
 د تقوی سہ فرض مونجے بس عبادہ دے

اَدَب

دالوی فضل دے پردہ بانڈ د رب
 ٹوک میل د مور نہ نہ دے بے ادب
 فطرتی دے د انسان اسلام مذہب

زربن تاج دے د انسان پسر ادب
 دغہ فضلہ اللہ پہ ہر چا عام دے
 ہر پو حوی چہ پیداکیری مسلمان دے

ہندوستان سرپوڑہ کرے دغفلت دے
 حکم سپک د بدیتی مرخائے قیمت دے
 تجارت ددہ مطلب صنعت حرفت دے
 بہ مانا باند احسان د خلافت دے
 بے ہنرہ کلہ یائے خلافت دے
 نیر زور باند راج نہ دے پچکھت دے
 نن ہرخائے کن د ہنر فلم طافت دے
 د خادم فلم ہم تورہ ہم حکمت دے

نن پروں احساس راغلے دے ایشیا کنس
 مسئلہ د سودیشی پورترکاندی کرہ
 ہیچرے دکاندی خیال د ورائی نہ دی
 کہ د عوامی سواراج دے بہ پوہیری
 ولے خہ بہ خلافت کرو بے ہنرہ
 چہ یہ زور کلی کوی ہغہ ورائیری
 کلہ واروی د فلم کلہ د تورے
 ہنرمند کہ بہ ہنر باند نازیبری

دیانت خیانت

چہ بیٹا یہ کوی مال خیانت دے
 ورسہ داسے ذلت دے خیانت کنس
 ورسہ دومرہ عدل باد خیانت کنس
 غلامان د زمانے شوریدہ بخت
 خاوندان د دیو میراث دے دی خوار کوی
 پد شان ہم پچیل مال کنس دانت دے
 دواہ لارے دی بکارہ بے پھران کنس
 کلند د کو نہ کوئے پھیامت ننتہ
 پت خہ کہ بے حضورہ کلہ ملاشی
 ہم پہ تج کنس ہم پہ خیر کنس پخیران کنس
 د خان سہی خائے کلہ دے جنت
 چہ رشتیا خوک یخائے والی دیانت دے
 چہ خدمت کوی د خلقو دیانت دے
 پیر پچائے مال حرقوی دا دیانت دے

چہ سانی پردی مالونہ دیانت دے
 لکہ حنکہ چہ عزت دے دیانت کنس
 لکہ قومرہ چہ نواب دے دیانت کنس
 دیانت دی کینولی دیر پہ تخت
 خیانت دی دہرد تخت گنڈا رکری
 لکہ حنکہ د پردی مال خیانت دے
 ہم پہ مال کنس دیانت دے ہم پچان کنس
 عبادت کنس خیانت ہم دیانت تہہ
 یومونہ بس د کہ مونہ پستان اداشی
 ہم یومونہ کنس پہ او دس کنس یہ زکوہ کنس
 خواہ مخواہ بہ خیال ساقی د دیانت
 چہ دروغ پہ زہر والی خیانت دے
 چہ غیبت کوی د خلفو خیانت دے
 چہ بیٹا یہ تیرہ وی وقت خیانت دے

کوم اولاد چہ دَ اَسا بوبے ادب دے
نہ ددوے خوک انالیک ادیب خلیق شتہ
بے ادب چیرا من شومد رسو کنی
دادب لاد من هب پکنی نوم نشتہ
هیچ لحاظ د مشکش پاتے نہ شہ
دجا هل نظم کوی سین دیوی لار تہ
نہ ادب د خاوند نو کوی بنمچی
د استاد او د شاگرد د چل کنہ راندے
هر بوقوم چہ بے ادب شے بد بخت ستی
نن پونہ خکہ نازل د خدا غضب دے
نہ پونہ کنی ادب یائے د خاوند دے
پہ فران باند ہمیش اخلاق خرابی
تہ ادب دهر سمری کوہ خداد م

درود رشتیا

دکنی شک نشتر دروغ دایمان زیان دے
 بے باورہ پر کور کلی یہ اولس شی۔
 ہمیشہ ددرو عشن کرہ کو بہ وی
 دامتل دے ددرو غومڑے لنہ وی
 دکنی شک نشتر رستیا ویل تراخہ دی
 پچنل خانے باند رستیا ویل بکار دے
 کہ دشپہر خاے رستیا دے چُغلی دے
 چہ دروغ یکور کنی راتے ہفرو راتے
 دسرونر بندھی دیوے دروغ والے

پہ مجلس دے ادب و بی ادب شی
 دقرآن تعلیم ادب کے پدینا کنیں
 کہ بلا چاسخہ کتاب دادب و بینی
 انتخاب دقرآن کوئے تولیورپ دے
 دقرآن نہ رہنی پانے ادب نہ وہ -
 داچہ خہ شاستگی وہ دقرآن دے
 نن پرون چقرآن خوان دی بی ادب
 تربیت او تعلیم نہ دی بیل بیل دے
 ہرماشوم تربیت مومی دمورغین کنیں
 کہ حق غواہی چرزامن م پیر ادب شو
 بیاتعلیم دیر اولاد دقرآن و کوی
 نن پرون چرپے ادب کوم زامن دی
 بُنی حای د تربیت دے دمور کیدہ
 بپانے حای د تربیت غیرہ زانکو وہ
 خاصیت بس جیلی رہنی اخلاق شی
 کہ تعلیم کنیں ددو لبہ سسنی اوشی
 دکا فرود اولاد ہم داسبب دے
 کوزیدلی ددو کفر طبیعت وے
 کہ اخلاق دکوم هلك جیلی ہرشی
 ہریو بو تی پچیل روح باند لویہری
 دحوالی پورے ہر بو تے ساتر غواہے
 پدانشان د اولاد ساتر یکار دی -
 داتلافونہ ارزال نہ پید اکیر بی
 دارزالوسہ کوزی ناست ولاہوی
 ہر انسان اشرف بللے پہ ادب شی

پہ مجلس شی دینکا نو مہذب
 بل کتاب د ادب بستہ بو العجب
 دا کتاب بہ دقرآن وی منتخب
 داددو حکم زیان شو دے دبیب
 ہریو قوم لکہ حیوان وہ دجلب
 یو کتاب دنبا کنیں نہ وہ د مطلب
 تربیت وی ددو شوی مذہب
 تعلیم نہ دے تربیت لروہ سبب
 دچامہ شر پلاران میانے بے ادب
 یچیل خان دد رہنی شی مہذب
 دغہ حکم پیر جادے دخیل رب
 وی ددو خراب رہنی دکور مکتب
 داسے خائے د تربیت دے ہر صلب
 ثوچہ ناست سبق تر نوی پر مکتب
 دا اوزی پر تربیت تعلیم ادب
 دا اخلاق ددہ د پارہ شی غضب
 چہ کافروی ددہ پلارنیکہ نسب -
 دوی تر شوی تعلیم نروی د ادب
 بی تعلیم بہ دے نہ شی پہ ادب
 بے اوسہ دروح شی حطب
 ہم د غواہم د غوی نہ روز و شب
 دچا مشہ زامن لونہ کوخہ دب
 دے ارزال شی دارزالو پہ سبب
 بے ادب شی اشرف عالی نسب
 حق کبد نہرشی اشرف پر لوی نسب

کہ وادہ پیش کوی لا تجارت
 ستوہ معلوم یلارم کوئے ذکر حلت
 امانت حماد پلار را کچہ دولت
 اوس پردہ حماد عوی دہ شکایت
 تہ جاری کہہ خیل فرمان عدالت
 دے حاسر سو عدالت تہ پہ ہیبت
 چہ خروائی دروغ وائے داکمخت
 امانت ددہ دیلار واپہ دولت
 ذکر راوری خرم تہ بر رسید جغت
 مسلمان دے کہ کافر کے حوالہ بد بخت
 دے پہ دین باند روان دے دحضت
 مسلمان کنی دروغ نشر کے عادت
 یوچا کوئے دروغ نہ دے شہادت
 نہیدے کنس مالید لے دے خیانت
 خہ حیرانستہ ددہ یلار دے امانت
 ہم دکان بہ دتالہ کرم لت پت
 یہ خبر و دحاکم شو ملامت
 حق رسول دی محمد نبی حضرت
 دحاکم دکاندار وہ یو ملت
 حاکم وئے یہودی تہ پہ ہیبت
 اوس خرپوئے شوئے داسلام چہ حقیقت
 چہ دین حق دے دا محمد نبی حضرت
 چہ رہبنتی ددہ دومرہ دے امت
 پہ اللہ تکلہ تہی دروغ ایت
 قبول کرے لاتا نہ دے دا ملت

کہ زہ را تعلم دولت م زدے لہ ور کوہ
 اوس واپس خاقلہ را غلدہ مکے نہ
 خو خولہ دکاندار نہ لارم را علم
 دکاندار نہ را کوی اوس بر منکری
 خلدہ دبارہ تہ حاکم نے غورم و کچہ
 حاکم زرحم جادی شغری سے کچہ
 ببان ور کہ دکاندار چہ خبر نہ بیم
 حاکم و دکاندار نہ زر کہ را وپہ
 دکاندار وئے دے تبوت اثبات و کچہ
 حاکم وئے دکاندار نہ جہ داخوک دے
 یہودی و و پینکہ مسلمان دے
 حاکم وئے دا تبوت یہ تا کافی دے
 خلو بیت کالہ عدالت دل نہ ما و کہ
 نہ دعوئے دے دروغ نہ شہادت وی
 خہ خروائی رہبنتی وائی ورشہ را وپہ
 لاس اوخیم بہ درنہ بریکوم خیانت کنس
 سرکہ بنکہ دہ بر حیران شہ دکاندار
 دکاندار کہ سلوحت جہ لا الہ الا اللہ
 دکاندار ہم مسلمان نہ وہ یہود وہ
 حق حیران ہفر حاکم شو منشیان واپہ
 چہ نہ ترک مسلمان شو رائہ وایہ
 دکاندار وئے دا معلوم کہہ تا ماتہ
 حواہ مخواہ رسول رہبنتی محمد دے
 چہ دروغ پہ یو بندہ باند نہ وائی
 دیر امنوس حاکم ستا یعقل و ہوسر دے

تباہ شوے ہمیشہ پدے جہان دے
 دکنی شک نشہ رشتیا دین دایا دے
 لکھتے چہ پر نشتہ د کھان دے
 دروغن سرے ہر پور درو در شیطان دے
 مالیدے دعوی قوم تران دے
 پدیا کیں بس رشتینی بوقران دے
 پھر جائے کیں حکہ لپ پد و تالان دے
 بن ہر حاکمے دجنی دروغ بیاز دے
 ہر حاکم سنہ دروغ ددوی بیاز دے
 حنی نہ بن رشتیا دایمان زیان دے
 چہ رشتینی در نہ بنکاری لوے شیطان دے
 کہ ورکھے چا دایم۔ اے۔ امتحان دے
 یہ ہر جائے کیں بن پر وں دغرازاں دے
 نلاوت د خادم حکہ تل قران دے
 پر مہوش یہ رشتیا دیالرزان دے
 پھر جائے کیں دد و حکہ خرکزان دے
 بن عمل درو در خیالو پہ قران دے
 مونہ کھڑے نلاوت ثواب ایمان دے

پدیا کیں د فساد بانی دروغ دی۔
 پد شان رشتیا د نیکے لارے سر دے
 د کاذب سری نہ دایم ایمان رشتینی
 عبث وائے چہ شیطان مجر و نورشہ
 چہ تعلیم پر قوم کیں نروی دروغ تر دے
 چہ قران چا سنہ رشتہ دروغ تر دے
 جتیا نو چہ رشتی د قران پریشوہ
 ہمیشہ ددور خنی وینا دروغ وہ
 بولہ ورخ خوری شمونہ پر دروغ
 لکھ حکہ چہ دروغ دایمان زیان دے
 بے قران بہ ہیمنو کدینے نہ ہسی
 بل تعلیم دچا سنہ کھڑے اخلاق نہ دے
 دا تراخہ تراخہ بہ بیا قران جوابہ کھڑا
 پر قران لار دروغن رشتینی کیوں دی۔
 جنتی د لورے لاند بہ رشتیا وے
 دروغن در مانے سو بول رشتینی
 ہیچ عمل د جنتی یہ قران رشتہ
 د قران چہ خر مطلب وہ ہغو واجت

برکات در رشتیاؤ

حقیقت کیں د پر لوے پند د نصیحت
 دے ماتحت وہ د بغل دد خلافت
 چہ پریشو کد خما پلار د د پردولت
 پلارم لار دے پر وں کال د حج پر نیت

اورید لے دے مادا سے حکایت۔
 چہ سبب کیں بو حاکم وہ یہودی
 یوہ ورخ یو مسلمان او کہ در خواست
 وہ پریشو دد کاندرا رتہ امانت دے

گناه خله خوک کوی خوار نو سپو ته
 بنه ددوی نر شو بے جبانہ حیوانات
 که پنخوله کبی دچا زهر وی که شات
 په چا کبی خپل تنظیم دے سیاست دے
 په خرمنه کبی دننه هر بنیاد دے
 یو انسان د چرخوئید لے دده خپه دے
 دهرچانه د انسان خراب صحت دے
 چه پراپنه فطری دده خپل عادت دے
 ټوله اخته شو په دروغ په زنا غلا کبی
 ټوله ورځ ددو د فزیب د چالاکی دده
 پاته نه شو انسانی ددو د اخلاق
 چه جل ستود هر چا کتاب اسباق
 نه ددو د پکور کبی خوب کلام شتر
 بیدل کړی من هبونو ټول نفرت دے
 دده خولے وه فطرت اسلام هرچا ته
 تر هغه دو کبی نفاق نه وه راغلے
 حان له حان له یو ټولکے هرچا بنه که
 نه معرف ددو د یو کبی نه مجهول
 نفاق حکم د انسان ددو د بونی شوه
 دوی پخپله پلیتی پخوان چتی کړه
 د قومونو مذهب بیل بیل کړی ساق دے
 بیا پر ددو د باند کول خوک احسان غواړے
 چه د ټولو ثواب یو شی یو عذاب
 بیا پلته به ددو د پاکه متی شی
 یو کتاب به ددو د لورے کړی نفرت

یو تر بله ستا ست وی وینو سکوت ته
 دغه حال شود اشرف المخلوقات
 ډلی ډلی سره الوزی ذات ذات
 په چا کبی همدوی ده محبت دے
 په هرچا کبی اتفاق دے اتحاد دے
 چه پکوم فطرت بیدل دے په هغه دے
 یرشان شان ده تبه کړی خپل فطرت دے
 همیشه خلکه اخته په مصیبت دے
 اخلاقی کمزوری راغله په چا کبی
 ټوله ورځ ددو د هواره ده سفاکی ده
 د عیبونو د کبی د ستونز نفاق
 خلکه بیل شود یو قوم د بله نرساق
 نه دیو مذهب په بل باند سلام شته
 مذهبونو ټول جوړ کړی شارت دے
 یو مذهب خدا را لرې ده دنیا نه
 چه تر خولاس د شیطان نه وه راغلے
 شیطانانو د امد مذهب نخته نخته که
 نه فروع یو خاے پرینولنه اصول
 د هرچا جل جل سو ساتي شوه
 فطری پاک پلته دوی مني کړه
 په کورو نو کبی به بد عمل نفاق دے
 اوس که بیا خوک اتفاق د انسان غواړے
 بیا ددوی له مفرر کړی یو کتاب
 بیا د ټولو به یو ه سوسایتي شی
 بیا په ددو کبی به پیداشی محبت

لا تراوس چہ تر تھکھہ یودی ئے
 ہغہ دم حاکم را پد پوتہ بے ہوش
 ہغہ دم دہ دین قبول د محمد کہ
 ہغہ شینہ ہغہ ہلک را وسر کورنہ
 ہم ئے لور دیہ خشنہ نکاح ور کسہ
 دا اخلاق وود د قوم حکم ترسپین
 چہ اخلاق د د و خراب تو حکم و رکشو
 پد رو عو کبی مثال د د و رکبیری
 چہ دروغ ئے یہ کافرو جرے نہ وے
 تولہ و رخ خوری قتمو نہ یہ دروغ
 د کبی تک نشتر دروغ دایمان زیاند
 پد سورا و ربشی دا غلے ددہ ژبہ
 د خادم ژبہ رستی کورہ خاوند

چہ بکارہ د تاتہ دومرہ صلقت
 دیل فوس ئے پچان او کہ ملامت
 ورسہ ہم نول منشیان د عدالت
 تول دولت ورلہ دہ ور کہ امانت
 ہم ئے ور کہ چک دکان د تجارت
 وہ خورسود د دین او سلطنت
 نہ عزت سود د پانے نہ دولت
 د ہر چا دیغور خائے دے د لعنت
 ورور پرور و والی دروغ پیرالت
 ہریان د د دروغ وی شہادت
 ملامت بہ ولا پروی پہ قیامت
 ہیچ امید نشتر ددہ د شفاعت
 چہ رستی تی ددہ دا کتابت

اتفاق او اتحاد

چہ منزہ دیو یوشی ہغہ یوشی
 چہ منزہ دہر چاہیل شی ہغہ بل شتی
 اتفاق دے کہ دیو یو پوہ لار شتی
 دار مدار د اتفاق دی پہ تعلیم
 د تعلیم دے چہ د تولو نصاب یوشی
 پد نیا کبی داعض د ہرمن ہب دے
 چہ نصاب د چا جمل ہغوی جمل تہی
 جمل شوے ہرمن ہب ہم پد شان دے
 دہر چا دلہ جمل جمل او از دے

یو ئے اوشی یو ئے ناشی یو ئے دوشی
 یو تولہ خبر نہ شتی کہ کچل شل شتی
 اتفاق نہ دے کہ دہر چا جمل کاشی
 لاد چا وی فطرتی فتوا سلیم
 د تول قوم سہ ثواب او عذاب یوشی
 کہ جوہر کورے چا انسان دے کہ درب دے
 دوی د ملک د قوم د پارہ تول بلا شتی
 چہ بل کورے دہر یو نصاب شیطان دے
 پد ہولو بانہ د بل او از ناساز دے

نہ پلے و کئی توک رشتنی سم لید رشتہ
ہمیشہ پید عمل رازی نفاق
پس لہ دے نہ ہلہ بلہ سودا گیری
خادم وے بہ کوہ تعلیم تعلیم
جہ اخلاق شی د قوم بنہ نفاق گیری

نہ خہ شوق د و کس د علم و دہن شہ
بہ تعلیم بنہ کیس نہ شی احلا و
اتفاق چہ نفاق و رک شی پید گیری
کہ معیار د اتفاق نہ وی تعلیم
یہ تعلیم باند مدام اخلاق بنہ گیری

شیر شیر شیر شیر شیر شیر شیر

سوریشی

داسی اوسکے یورپ جو نہ دینے
داسے ہولے کپے یورپ روپے پر ستنے
نیکو رکن دجا مرے پاتے شو سینے
تجارت د بل چاہ شہ دیو ستنے
بہا ہند انوکھے جو نہ ورانے خونے
پہر خاے پونہ کراہے شولے ہر منے
وی پلاس کس د زارے ددو لمنے
لکھ سپے منکے جونہ کانڈ د سکے
یا کے نہ کپی دوی جالے چیلے رمنے
نہ پوہنی ددو منیل مال پر ساتنے
ہم ددو پمار ددو سیزی تر منے
خکھ ورانے شو جو نہ ودانے خونے
مخ د زمکے شوہر خاے کس مو نہ عنے
پاتے نہ شو نہ ددوی توک ساتنے
چہ د بل پلاس پتیری دچا کوئے
نہ پرے وی دھغو پیر خولے کس ملونے
بے سیالانے یبنتے جو نہ جوئے

لکھ وشی پر جاسو کس دچا کئی
لکھ غور چہ د شملو بہ توک راتول کپی
د کاغذ پہ سکے تول جو نہ کنڈ رانے
حکومت کہ د بل چا وی ہاک دے نشہ
تجارت پنی پلاس کس د یورپ دے
پہر خاے کس مالکان شو پیر نیل مالکے
وزنہ ناست بنہ جیتانہ وی یکو تو کس
کہ پخوا کس دچو کے د منگی تیو متی
تولہ ورخ ددو پیر سود سلم گذ رانی
امانت دچا ہند انوسخہ پروت وی
پہرے رو پوہند ان اخلی سودونہ
سود سود اتولہ جو نہ پہ بل بازار شوہ
طوق پغارہ کس جو نہ د غلامی دے
امارت کہ وزارت کہ خلافت وہ
ازادی پہ ہنے خلفو دہ حرام
چہ پہ پن نہ پہ بر بدل بان پوہیری
د بازار پر چبت الوان کس خوشحالیری

ہر یو پوئی بہ پہ خوڑ دے لغت شی
 دروازے بہ ورت لڑے درجت شی
 چہ دے تو یو مذہب یو سیاست شی
 نازل حکمہ دے اللہ پدے غضب دے
 کہ ہزار خلعے حامن دیو انسان دی
 حیوانات دے دے نہ بندہ دخلور چوئی
 چہ پرستے چاد نیا کیں ہول ظلمت وی
 یو تر بلہ سر خوری دے انسان عوینے
 حیوان خردی دے حنک دے دے پر خوی کیں
 کورا کور دی جنتیا نو کیں نفاق
 جنتیاں دی چہ اختہ ہول بغضب دی
 یو تر بلہ جنتیا نو کیں نفرت دے
 پہ مالہ دے دوزخیا نو مالہ کیبی
 دے دے حکمہ نن دنیا کیں آرام رشتہ
 جنتیا نو کیں دے نفس متابعت دے
 یوئے ناشی یوئے آوتی یوئے دوشی
 دے اسلام مذہب دنیا کیں ہم عقبا کیں
 کہ جو رکھے چا انسان و کہ درب دی
 چہ دے ہر چا خان لہ لارشی دے اتفاق دے
 ترھے اتفاق دے دے دو کیں ہم ادب وہ
 دے دوی حکمہ پچیل کور کیں شہادت دے
 پر مذہب اور دے اتفاق مدام سہیوی
 نفاق ہنہ خای رازی چہ یو قوم ساپنی
 چہ پرستے دے قرآن دی دے اورا فی
 نہ پدے دے زریا نوئے خہ اتو شتہ

داد نیا بہ بیاید و بانہ جنت شی
 بیابہ دوی روان پچیل صحیح فطرت شی
 پہ یو خلیہ دے نہ پورتر ہول رحمت شی
 دے ہر خان لہ مذہب خان لہ مشہد دے
 یو تر بلہ ہول قومو نہ دشمنان دی
 یو تر بلہ ہول اختہ لکہ دے سپو دے
 توئے لعنت دید اہسے شرافت وی
 دے سینے کپے دے اللہ دے مخلوق نیسے
 پاتے نہ دے دے انسان تعریف پدے کیں
 دوزخیا نو کیں لاشتہ خہ اتفاق
 پر خلعے کیں دوزخیاں ہول پر ادبی
 پر چا کیں قومیت دے اخوت دے
 پر خلعے کیں تباہ کیبی تالہ کیبی
 دے اسلام پدے کیں نوم دے اسلام رشتہ
 دوزخیا نو کیں مذہب دے قومیت دے
 دے نفس لارشی لارندہ چہ دے یو تنی
 ہر مذہب سرے ساتے شی دنیا کیں
 چہ دے قوم لارہ یوہ شی دامن مذہب دی
 چہ دے قوم لارہ یوہ شی اتفاق دے
 چہ نہ خو پر جنتیا نو کیں مذہب وہ
 اوس پدے کیں نہ مذہب نہ قومیت دے
 اتفاق پر قومیت بانہ جو پسیوی
 اتفاق ہلہ رازی چہ نفاق لاپنی
 جنتیا نو کیں نہ حکمہ دے نفاق
 نہ عملے پر وینا دے پیغام بر شتہ

پہر خائے بیو پار کو نہ دے مسلمان شو
 نہ دوی یوی پہ تجارت صنعت حرفت
 سود سودا دے مسلمان پہ بازار شوہ
 کہ سودا دے مسلمان دیرہ کوتہ شی
 پد نیا کبھی چہ پر ایسے چاہو پار دے
 دیکھ دے پشان نہ سوری نہ ویر پیوی
 دے زمری زدی وی یقہض باند کبہ پی
 کہ پچو نہ باند دروند وی یقہض سیکے
 اعتباری دے زمانے تہی بے اعتبارہ
 خیل پردی تو نہ یہ ترس باند تہی بوی
 ہمیشہ پکے مرض اسنہ اشاف وی
 تلد دے خر قونہ زیاد وی کہتہ کہہ
 یہ دے بند ہولے لارے وی دگتے
 چہ نیاز بین نہ وی ہفتہ نہ لاند کبوی
 پہ کوم کوم قوم کبھی چہ صنعت تجارت
 دیکھیں شک بشتہ چہ قرض دے مہر پہ دے
 ہمیشہ وی بے ہنہ قرضدار دے
 دار زالو ہر اشاف منت زاری کہ
 ہمیشہ دے بیجا یہ تقاضا دے

پہر خائے کبھی دینینکا دے قرضدار
 نہ دے پوی دی دے دنیا پہ یوروز کار
 حکمہ پورے شود دے لے بازار
 خادم نہ کوی سودا یہ بل بازار
 دھغود لہ استوب نہ دے دشوار
 ہمیشہ دے تلور اتلو بدل لوی لار
 تلخند دے نا حوالے کوی ناچار
 دار زالو اشاف نہ شہ قرضدار
 چہ پچاوشی اواز دے قرضدار
 پار شنا ددہ لہ وارہ شی ویزار
 نہ ہنر دے وایز دے وی نہ بیو پار
 پہ خور خجی کبھی تالہ کوی مال دپلار
 نہ دیکھے وی ایز دے ددہ خہ کار
 ہمیشہ نیاز بین سرے وی زیاریار
 ہمیشہ دوی غلامان و خواروزار
 ہمیشہ وی کوزے ستر کے قرضدار
 لاجہ نوی ددہ لاس کبھی خربویار
 کوم اشاف چہ خان زار کا نوار
 دار زالو اشاف نہ شہ قرضدار

دوسرے ہم داسیز ل ددہ مات دے
 پائے سونے حلتہ کلہ داور ذات دے
 ہر بو ظلم دے ظالم دے خان پسات دے

پہ سیزو کبھی شکادہ داور سیات دے
 چہ لمبی داور خشاک ابزایہ کوی
 دظالم مثال پہ شان لکھ داور دے

نہ پوھیری پر سرخہ پونہ ریشہ
 بہ ریشہ بہ بنکاریدے درلے میرمنے
 بہ ہنوبہ خرامید وے د بجنے
 دھنے نہ خیل مسے خرکے وجعونے
 چہ اشیا د یورپ مونہ اخلو پر میے
 زہ خادم د سودیشی کوم ستاینے

د د مانو ددوی یوشان کندان شو
 حے چرے بہ اغوستن د پینتو وے
 چہ پردے د سان کفن یوسی پغارہ
 دھنے نہ چہا پہ بنہ دہ د مسے غنو
 کسب کرکھکھ جوند شول بے کسب
 مسئلے دکاندی دیرے دی بیشانہ

————— ❦ —————

قرض

ہمیشہ خانہ خراب وی قرضدار
 چہ ددوی شہی پر بیاج باند مدار
 بد ناموس د زمانے شہی ناموسدار
 د بیاج دی طریقے ہزار ہزار
 چہ د بل پلاس رعیت کی کوم بیمار
 چہ د بل پہ داک خبری ہی ہم پہ تار
 ہم پیچو چہ کوی د بل دلاس ہزار
 لا دیوہ چہ ہم پردے وی دشتکار
 چہ دچانی متوازی د بل منقار
 لا پرکے چہ دچا خولہ کن وی سکار
 ہنہ اس ہم دھنوشی ہم سوار
 تل ددو پر پوزہ وی دپہ مار
 پہ دم ددوی بد لی ہی یو دینار
 پہ تملو دوی تلو وی سکرک جوار
 ہمیشہ ددو پسر وی بل سکار
 چہ کوتہ شہی پر بازار دچا بیوپار

چہ ٹوک خرخ د آمدن نہ کوی زیات
 پد نیا کن ہنہ قوم وی قرضدار
 ہمیشہ د خیل جان وینی خوراک شہی
 د نیتے نچہ بیاج دے پد نیا کنب
 چہ د بل پلاس بیتابی د بیاج دے
 چہ د بل پہ ریل سو رپہی د بیاج دے
 چہ دچالونی لوکی د بل د کور شہی
 چہ ٹوک نیل پردی عیالہ د بونہ سیر
 چہ دچا کاغذ پندر د بل دلاس شہی
 چہ دچا اور پہ پردی نیلی بلیبری
 چہ دچا ملوے پردے داس پچولہ شہی
 دغہ خلق پد نیا کن زیر بار وے
 دغہ خلق پد نیا کن غلامان وی
 ہمیشہ ددوی غوہ د بل خوراک وی
 غلامی سرفرازی ورتہ بنکار ہی
 دیوالہ دھنچاوتے مدام وی-

بلہ شمع د شاہانو د دربار دہ
 دا لطفہ د بزکانون د شمعار دہ
 نسلی دہ غزن ز پکی افکار دہ
 داصیغہ د ترفی بن د اغیار دہ
 دغہ لار د مناق قومی غدار دہ
 داکہلے مشغولادہ د افکار دہ
 ددورخ ہر کھری دہریکا ر دہ
 داد قوم د بیداری حتمی لار دہ
 بیر اسلام بن چغہ ویسے ہر کفار دہ
 برخہ ورکہ د مسلم پر دیار دہ
 سود سودا بولہ ددوی پہ بازار دہ
 ید کے بند لار ہر خای د خیل روزگار دہ
 دغہ نشہ د محتاج سپرہ نیت کار دہ
 داترہ د ہر خادم قومی ناچار دہ
 جیاموند د اخبار پانپو لار دہ
 داترہ د ہر مظلوم زحمتی ناچار دہ
 ید کے زک غصہ دیرہ د سکار دہ
 گناہ حکمہ د یو بل پدی انبار دہ

بر چراغ دہ محفل د انجن دے
 اشتہار داد مردانو د مردی دے
 رہنما د حکیمانو د حکمت دے
 جتیا نو تہ یو لوبہ ہوفہ بنکاری
 حئے ویم بی علم اخبار سکوری
 عبث وخت لکر شیطان ضائم کونہ
 چہ بیکارہ بے اخبار عبث کمری
 نن پروں اخبار کلدیر ضروری دی
 خان خبرن د اسلام پجال زار کرہ
 تو لملکونہ تدر وا حشر کفار و
 ہیچ کمال ہر مسلم کنی پائے تزیو
 طوق ددو یغا پے پروت د غلامے دے
 ورو پشان د بل لا سوتہ کوری
 خدے د بارہ د اسلام خدمت پکار دے
 چہ عملے د قرآن یہ یا ہونہ وی
 اواز ونہ یورتہ کیری پر اخبار کنیں
 یو اخبار د یبتنوشن سرحد کنیں
 نہ دے زاپے نر زلخود دے اوری

شیش شیش شیش شیش شیش شیش

اسپر فرنگ

چہ ایمان د چاروزی ز نڈ زخہ دے
 چہ وصال د چانصیب تار زخہ دے
 حہ طالب کجواک د لعل بدخشاخہ دے
 کنارہ تر لہ جہا شہ جہان خہ دے

چہ د خدے پر لار کنیں لاپشی امان خہ دے
 سرو مال یغاسے کنیں رہنی شرط دے
 چاموندے دی تلونہ یہ آسانہ
 چہ جہاد کنارہ کاند لہ خانہ

مسلمان سہ دَ ظلم تل میرات دے
 پر سجد پر ہند ستان کن ظلم زیات دے
 رعیت نیولے لاس پہ مناجات دے
 کو یو کبلہ ور کوئے اور نجات دے
 دور اور سر پہنا ستر کن باللات دے
 دَ ظلم چر چارہ خر مد رات دے
 دادا دے دجال کن لے دے سو غا دے
 دَ خادم عمل بر ترک موالات دے
 ہومرہ ہومرہ دے ہغوی دلتر چا دے
 خدے اور کک دے ہغو ذات و ذریات دے

بادشاہی سرہ دَ کفرہ یاتے کبڑی
 نن پروں ظہونہ دیر شوید نیا کبڑی
 حاکم نو دی سرے خولے سرہ نیولے
 دَ ظالم سہ دوستی دَ اور دوستی دہ
 دورا اور وجہ سرہ یوشی زور اور شی
 ملایان دی جو رکری بنکار دَ یارہ
 دے بخیلہ دی تیروئی قوم تیر باسی
 دَ ظالم نہ لارے دیرے دَ خلاصی شتہ
 قومرہ قومرہ چر انصاف وی پر یو قوم کن
 ہیچ انصاف چہ پر یو قوم کن پائے نہ نسی

اخبار

دالحمہ ونستی حکیم دَ قوم بیمار دہ
 اخبارین کہ دجا ناستہ دکنار دہ
 وسیلہ دَ تجارت دہریو پار دہ
 فلسفہ دَ زمانے دَ قول رفتار دہ
 دامینا دَ بلاغت دَ سبزہ زار دہ
 دازینہ دَ تور دَ لوئے حصار دہ
 سرچشمہ دَ نوی ایجاد نوی اسار دہ
 دافاختہ دَ مہرویانو دَ مزار دہ
 دالالہ دَ مہرویانو دَ کھنڈار دہ
 پسبنہ دَ مظلومانو دَ بخار دہ
 زحیہ دَ زراعت دَ زمیندار دہ
 دایشی دَ ریاست دہ دیوار دہ

یہ لغت کن دَ خرجع اخبار دہ
 دَ دنیا پہ گوشتہ گوشتہ خبر دار شی
 ذریعہ دَ معیشت دَ تمدن دہ
 مبلغ دَ سیاست او دَ مذہب دے
 دَ فضیہ دَ فصاحت بشکلہ چمن دے
 دَ اسبق دَ سخاوت دَ شجاعت دے
 سمندر دَ معلومانو پخوانو دے
 عندلیب دَ ساعلمانو دَ کھنڈار دے
 دَ اشراب دَ عاشقانو دَ محفل دی
 ائینہ دَ ہر ظالم دَ مملکت دہ
 اشاعت دَ ہر صنعت او دَ حرف دے
 دامعارجہ ہر امیر دَ امارت دے

دُکھتون پہ ترقی کیں کوشش کوئے۔ پہ سرحد کیں
دَعْم او دَھنز شوق پیل کوئے۔ لہ جاہلو دماغونو نہ
باطل خیالات او عقیدے ایستونکے۔ دَ تعلیم ریل ہر طرف
خُروئے دَ پخوانو اسلامی او قومی مشرانو حالات دَ مثال
دِ پارہ لیکونکے دَ اوسنو خدشکارانو دَ قوم خیالاتو لوہ
ظاہر وئے پہ نہہ خط او نہہ کاغذ بانڈ ہر میاست

رسالہ

سَمَرْ حِل

پشاور نہ

اُوزی-په اُردو او پښتو دواړو ژبو کښ د یو ښه ښه
مضمونونه او شعرونه پکښ لیکلي وی. د هر سرحدی

د افرض دی چه د دی خزیل رشی *

دَتَوَلَّ رَسَالَتِ دَيُوكَال دَيَاہِ قِمَتِ لَعْمِ دے

تش د پښتو حصے دیارہ

یہ ہے دائی کافی دہ :-

مینجی سرحل "پشاور" ۱۹۸۵ء

دانشاسہ پہ سر و لمبو کبھی خونیں پیہ
بے دیارہ دافرد و سب رضوان خہ دی
چاچہ یو قدم د نفس پا سہ کینبود
ہمیشہ بوی پیرش کبھی اسمان خہ دے
د کنعان د ژبانہ وہ حکہ د و ب شو
چہ بعفوب ورپے ژاپے کنعان خہ دے
چہ اشنادیہ نفس د تہ ہوس کرے
بیخادم نفس سہ دے اشیان خہ دے

خجست خجست خجست خجست خجست

خہ کا

پہ تندے چر و خربکی ہفہ رسی
د چاحت کبھی دعا قر کا خیر خہ کا
چہ پہ لاپ د سرتوب تیر شو نہ وی
بنی آدم بہ د لیوکا نو دیر خہ کا
ہفہ ناوے چہ پخیلہ خشر نوے
پہ ہفہ بہ خوک د کلو خیر خہ کا
کہ پہ خولی کبھی د چاژ بہ تبہ نوے
دھغو ہسر کبھی تو رے پیرے حہ کا
دھرچا روزی پر نول او پجاب دہ
چہ خوک مو پشی بیتالی کبھی پیر خہ کا
کہ د چاس ملہ خیلہ ویرہ نہ وی
دانسان پر سب دیوے او پیر خہ کا

کہ پہ ژوند کبھی د اسلام خدمت و نر کرے
بیخادم بہ خوک د خاور و دیر خہ کا

خجست خجست خجست خجست خجست

تَمَّتِ الْكِتَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ

چراغ خانه

که تاسو څه څيز چاپ کوئ. دهره دې يعن
عربي فارسي اردو پشتو انگرېزي چه وي
کتاب وي که څه اشتهار وي. رسيد وي که څه
چيټي وي. رجسټرو وي که بهي کها ته وي. څه
دادی چه هر يو شي چه چاپ کول څوک
غواړي نو مونږه ډيپه ارزان قيمت سره ۱۱
ډيپه ښه صفائي سره په بهيک وعد باسد
چاپ کولی شو مونږ دا انتظام ستاسو د تکليف
لږ کولو د پاره کوږي دی. اميد دے چه تاسو
به مونږ د دے محنت دلا وکړئ او يوځل
به ضرور څه کار از مېت وکوئ *

پتہ مینہ سالہ حد پشاور